

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

23 juli 2002

WETSONTWERP

**tot toewijzing van de gezinswoning
aan de echtgenoot of aan de wettelijk
samenwonende die het slachtoffer is
van gewelddaden vanwege zijn partner en tot
aanvulling van artikel 410
van het Strafwetboek**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Martine DARDENNE**

INHOUD

I. Inleiding	3
II. Algemene bespreking	6
III. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	19

Voorgaande documenten :

Doc 50 **1693/ (2001/2002)** :

001 : Wetsontwerp.

002 tot 005 : Amendementen.

Zie ook :

007 : Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

23 juillet 2002

PROJET DE LOI

**visant à l'attribution du logement familial au
conjoint ou au cohabitant légal
victime d'actes de violence de
son partenaire, et complétant
l'article 410 du Code pénal**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME. **Martine DARDENNE**

SOMMAIRE

I. Exposé introductif	3
II. Discussion générale	6
III. Discussion des articles et votes	19

Documents précédents :

Doc 50 **1693/ (2001/2002)** :

001 : Projet de loi.

002 à 005 : Amendements.

Voir aussi :

007 : Texte adopté par la commission.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**
Voorzitter / Président : Fred Erdman

A. — Vaste leden / Membres titulaires

VLD Hugo Coveliers, Guy Hove, Fientje Moerman.
CD&V Jo Vandeurzen, Tony Van Parys, Servais Verherstraeten.
AGALEV-ECOLO Martine Dardenne, Fauzaya Talhaoui.
PS Thierry Giet, Karine Lalieux.
MR Anne Barzin, Jacqueline Herzet.
VLAAMS BLOK Bart Laeremans, Bert Schoofs.
SP.A Fred Erdman.
CDH Joseph Arens.
VU&ID Geert Bourgeois.

B. — Plaatsvervangers / Membres suppléants

Jacques Germeaux, Stef Goris, Bart Somers, Geert Versnick.
Simonne Creyf, Yves Leterme, Trees Pieters, Joke Schauvliege.
Kristien Grauwels, Mirella Minne, Géraldine Pelzer-Salandra.
Maurice Dehu, Claude Eerdekens, Yvan Mayeur.
Pierrette Cahay-André, Olivier Maingain, Jacques Simonet.
Gerolf Annemans, Alexandra Colen, Filip De Man.
Els Haegeman, Peter Vanvelthoven.
Joëlle Milquet, Jean-Jacques Viseur.
Karel Van Hoorebeke, Els Van Weert.

Niet-stemgerechtigd lid/ Membre sans voix délibérative:
Vincent Decroly.

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
FN	:	Front National
MR	:	Mouvement Réformateur
PS	:	Parti socialiste
CDH	:	Centre démocrate Humaniste
SP.A	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000 :	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 :	Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV :	Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN :	Plenum (witte kaft)	PLEN :	Séance plénière (couverture blanche)
COM :	Commissievergadering (beige kaft)	COM :	Réunion de commission (couverture beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>		<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	
<i>Bestellingen :</i>		<i>Commandes :</i>	
Natieplein 2		Place de la Nation 2	
1008 Brussel		1008 Bruxelles	
Tel. : 02/ 549 81 60		Tél. : 02/ 549 81 60	
Fax : 02/549 82 74		Fax : 02/549 82 74	
www.deKamer.be		www.laChambre.be	
e-mail : publicaties@deKamer.be		e-mail : publications@laChambre.be	

DAMES EN HEREN

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens de vergaderingen van 25 juni, 3, 9 en 16 juli 2002-

I. — INLEIDENDE UITEENZETTINGEN

A. Uiteenzetting door mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid en Gelijke-kansenbeleid

De regering heeft van de strijd tegen het geweld op vrouwen één van haar prioriteiten gemaakt. Deze strijd kadert in een ruime internationale context. Zowel de Europese Commissie de Verenigde Naties als de Raad van Europa, hebben overeenkomsten, aanbevelingen of richtlijnen in die zin uitgevaardigd. Aldus heeft de Algemene Vergadering van de UNO de noodzaak belicht om parallel de oorzaken van de ongelijkheid aan te pakken en specifieke instrumenten ontwikkelt om de strijd aan te binden tegen het geweld als van ontwikkelen tegen geslachtsgebonden fenomeen. Zij heeft bijgevolg in december 1993 de Verklaring over de uitroeiing van geweld tegen vrouwen goedgekeurd, die de Staten onder meer uitnodigt om «de mogelijkheid te onderzoeken, nationale actieplannen uit te werken met de bedoeling de bescherming van de vrouwen tegen elke vorm van geweld te bevorderen, of daartoe bepalingen in te voegen in de bestaande plannen, rekening houdend in voorkomend geval met de samenwerking die de betrokken niet gouvernementele organisaties kunnen aanreiken.».

Aldus heeft de federale regering, een nationaal actieplan goedgekeurd tegen het geweld op vrouwen, met als prioritaire actielijnen het geweld binnen het koppel, de mensenhandel met seksuele uitbuiting tot doel en de pesterijen op het werk.

Één van de doelstellingen van het plan is duidelijk te belichten dat het geweld tegen vrouwen geen alleenstaand en eenmalig verschijnsel is. Het gaat om een probleem met diepe structurele wortels, waarvan de definitieve oplossing een voortdurende inspanning zal vragen van de hele samenleving. Geweld tegen vrouwen is een sociaal verschijnsel met vele en verscheidene dimensies. Het is de uitdrukking van een sociale orde die berust op de ongelijkheid die een gevolg is van de toewijzing van verschillende rollen aan de mannen en aan de vrouwen en op de erkenning van de mannelijke superioriteit. Het is dus op het geweld als uiting van de ongelijkheid tussen de geslachten, dat veel mannen beroep doen

Mesdames, Messieurs,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de ses réunions des 25 juin, 3, 9 et 16 juillet 2002.

I. — EXPOSÉS INTRODUCTIFS

A. Exposé introductif de Mme Laurette Onkelinx, vice-premier ministre et ministre de l'Emploi et de l'Egalité des chances

Le gouvernement a fait de la lutte contre la violence à l'égard des femmes une de ses priorités. Cette lutte s'inscrit notamment dans un large contexte international: les Nations-unies, le Conseil de l'Europe ainsi que la Commission européenne ont mis en place des conventions, recommandations ou directives. C'est ainsi que l'Assemblée générale de l'ONU a mis en évidence la nécessité d'agir parallèlement sur les causes de l'inégalité et de développer des instruments spécifiques pour lutter contre la violence en tant que phénomène sexué. Elle a alors adopté, en décembre 1993, la Déclaration sur l'élimination de la violence à l'égard des femmes, qui invite notamment les Etats à «*examiner la possibilité d'élaborer des plans d'action nationaux visant à promouvoir la protection des femmes contre toute forme de violence, ou d'inclure des dispositions à cet effet dans les plans existants, en tenant compte, le cas échéant, de la coopération que sont en mesure d'apporter les organisations non gouvernementales.*».

C'est ainsi que le gouvernement fédéral a adopté un plan national d'action contre la violence à l'égard des femmes, avec comme domaines d'actions prioritaires la violence au sein du couple, la traite des êtres humains aux fins d'exploitation sexuelle et le harcèlement au travail.

Un des objectifs du plan est de mettre en évidence que la violence contre les femmes n'est pas un phénomène isolé et ponctuel. Il s'agit d'un problème dont les racines structurelles sont profondes et dont la solution définitive exigera un effort constant de la part de la société dans son ensemble. La violence à l'égard des femmes est un phénomène social aux dimensions multiples et diverses. Elle est l'expression d'un ordre social fondé sur l'inégalité qui est une conséquence de l'attribution de rôles différents aux hommes et aux femmes, et sur la reconnaissance de la supériorité masculine. C'est donc à la violence en tant que manifestation de l'inégalité entre les sexes que recourent beaucoup d'hommes pour

om de vrouwen te domineren, met verschrikkelijke gevolgen voor wie het geweld ondergaat.

De gegevens die verkregen werden, hetzij uit de enquête van Professor BRUYNOOGHE in 1998, hetzij uit de studie over het gerechtelijke beleid inzake geweld binnen het koppel, tonen een stand van zaken aan die niet duldbaar is.

Het is onaanvaardbaar te denken dat een democratie niet in staat zou zijn om dit fenomeen aan te pakken omdat het tegelijk raakt aan betrekkingen tussen personen én aan een maatschappelijke organisatie die nog te sterk getekend is door de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen.

De laatste jaren hebben verschillende wetgevingen het licht gezien om de plegers van gewelddaden op vrouwen te bestraffen. Juist wat het geweld binnen het koppel betreft, heeft de wet van 24 november 1997 – de zogenaamde wet Lizin – in het Strafwetboek het begrip van misdaad en misdrijf ingevoerd, begaan tegen een echtgenoot of ex-echtgenoot, als verzwarende omstandigheid bij misdrijven bedoeld in de artikelen 398 tot 405. Deze wet is een belangrijke etappe geweest in de strijd tegen deze vorm van geweld. Haar waarde werd trouwens vaak erkend, onder meer op de studiedag die werd georganiseerd door het Adviescomité voor de gelijkheid van kansen voor vrouwen en mannen en door de Commissie Justitie van de Senaat op 27 april 2001 tijdens de studiedag «Vrouwen en geweld binnen het koppel».

In de loop van deze dag werd onder meer aangestipt dat de straffen die opgelegd worden bij gevallen van geweld in het kader van de wet 1997, zes maanden gevangenisstraf niet mogen overschrijden, wat de rechter niet toelaat om een aanhoudingsmandaat af te leveren.

Voorts werd vastgesteld dat in de meerderheid van de geweldsituaties binnen het koppel, het aan het slachtoffer was om de woning te verlaten.

Op grond van deze vaststellingen werd dit wetsontwerp ingediend betreffende de toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van gewelddaden vanwege zijn partner, dat artikel 410 van het Strafwetboek aanvult.

Het voorziet, voor de gevallen van dringende en voorlopige maatregelen die door de vrederechter bevolen worden in het geval van ernstig plichtsverzuim vanwege één van de echtgenoten, in een bepaling die de mogelijkheid invoert om het gebruik van de gezinswoning

dominer les femmes, avec des conséquences terribles pour celles qui subissent la violence.

Les données obtenues, que ce soit par l'enquête du professeur Bruynooghe de 1998 ou sur base de l'étude sur la politique judiciaire en matière de violence au sein du couple, démontrent cet état de fait que nous ne pouvons tolérer.

Il est inadmissible de penser qu'une démocratie n'aurait pas la capacité d'agir sur ce phénomène parce qu'il touche à la fois à des relations interpersonnelles et à une organisation sociale encore trop fortement marquée par les inégalités entre les hommes et les femmes.

Ces dernières années, plusieurs législations ont été élaborées pour punir les auteurs de violences à l'égard des femmes. Pour ce qui concerne précisément la violence au sein du couple, la loi du 24 novembre 1997 - dite la Loi Lizin - a introduit dans le Code pénal la notion de crime et délit commis contre un conjoint ou un ex-conjoint comme circonstance aggravante aux délits visés aux articles 398 à 405. Cette loi a été une étape importante dans le processus de lutte contre cette forme de violence. Elle a d'ailleurs été saluée à de nombreuses reprises, et notamment à la journée d'étude organisée par le Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes et la Commission Justice du Sénat le 27 avril 2001 lors de la journée d'étude sur «femmes et violence au sein du couple».

Lors de cette journée, il a notamment été fait état que les peines infligées pour les cas de violences dans cadre de la loi de 1997 ne peuvent excéder 6 mois d'emprisonnement, ce qui ne permet pas au juge de délivrer un mandat d'arrêt.

Par ailleurs, il a été constaté que dans la majorité des cas de situations de violence au sein du couple, c'était à la victime de quitter le domicile.

C'est sur base de ces constats qu'il a été décidé de déposer un projet de loi relatif à l'attribution du domicile familial au conjoint ou au cohabitant légal victime d'actes de violence de la part de son partenaire et qui complète l'article 410 du Code pénal.

Il prévoit, pour les cas de mesures urgentes et provisoires ordonnées par le juge de paix en cas de manquements graves par un des époux à ses devoirs, une disposition introduisant la possibilité d'accorder par priorité la jouissance du domicile conjugal au conjoint victime

prioritair toe te wijzen aan de echtgenoot die het slachtoffer is van echtelijk geweld en die er het verzoek om doet. Een gelijkaardige wijziging wordt ingevoerd voor de wettelijk samenwonenden. Het voorziet ook nog in de toewijzing van het verblijf in de gezinswoning bij voorkeur aan het slachtoffer van verkrachting, van poging tot doodslag van moordpoging of vergiftiging of van vrijwillige slagen en verwondingen, door de echtgenoot.

Voorts heeft de wet van 24 november 1997 die het geweld binnen het koppel bestrijdt, in het Strafwetboek het begrip van misdaad en misdrijf ingevoerd, begaan tegen een partner of ex-partner, als verzwarende omstandigheid bij de gevallen van vrijwillige slagen en verwondingen (misdrijven bedoeld in de artikelen 398 tot 405). Onder partner dient te worden verstaan, de echtgenoot of de persoon met wie hij samenwoont of heeft samengewoond of een duurzame affectieve en seksuele betrekking onderhoudt of onderhouden heeft.

Om het probleem van het aanhoudingsmandaat op te lossen, heeft dit ontwerp het maximum van de straf verdubbeld door het van zes maanden op een jaar te brengen: zo kan de wet op de voorlopige hechtenis toegepast worden.

B. Uiteenzetting door de vertegenwoordiger van de heer Marc Verwilghen, minister van Justitie

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie deelt mee dat het wetsontwerp tot stand kwam omdat vastgesteld werd dat het slachtoffer van echtelijk geweld vaak de gezinswoning diende te verlaten. Meestal gaat het om vrouwen aan wie later, door de rechter de gezinswoning en de hoede over de kinderen wordt toegewezen. De rechtbanken baseren zich hierbij op een studie van professor Renchon die een aantal criteria opgeeft om te beslissen over de toewijzing van de gezinswoning (hoede over de kinderen, het uitoefenen van een beroepsactiviteit in de woning, het initiatief voor de scheiding, de fout, het vermogen). De fout wordt dus slechts in ondergeschikte orde als criterium gehanteerd.

Om het lot van de vrouwen die slachtoffer zijn van gewelddaden, draaglijker te maken werd beslist om hen materieel in een voordelige positie te stellen.

De rechter hoeft niet te wachten op een strafrechtelijke veroordeling voor slagen en verwondingen. Hij kan zijn beslissing steunen op ernstige aanwijzingen.

De spreker dient ook een amendement in om de maximumstraf op het misdrijf van slagen en verwondingen te verhogen. In artikel 16, § 1, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis is inderdaad gesteld dat de mogelijkheid om een bevel tot aanhouding te verlenen inzonderheid is beperkt tot de gevallen

de violence conjugale qui en fait la demande. Une modification similaire est introduite pour les cohabitants légaux. Il prévoit encore l'attribution de la résidence familiale par préférence à la victime de viol, de tentative de meurtre, de tentative d'assassinat, de tentative d'empoisonnement ou de coups et blessures volontaires qui a été commis par l'époux.

Par ailleurs, la loi du 24 novembre 1997, qui vise à combattre la violence au sein du couple, a introduit dans le Code pénal la notion de crime et délit contre un conjoint comme circonstance aggravante pour les cas de coups et blessures volontaires (infractions visées aux articles 398 à 405). On entend par conjoint, l'époux ou la personne avec laquelle il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable.

Pour résoudre le problème du mandat d'arrêt, le projet vise à doubler le maximum de la peine, en le portant de 6 mois à un an, ce qui permettra d'appliquer la loi sur la détention préventive.

B. Exposé du représentant de M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice

Le représentant du ministre de la Justice communique que le projet de loi a vu le jour, parce qu'il a été constaté que les victimes de violences conjugales doivent souvent quitter le logement familial. Généralement, il s'agit de femmes auxquelles le juge attribuera ultérieurement le logement familial et la garde des enfants. Les tribunaux se fondent à cet égard sur une étude du professeur Renchon, qui énumère une série de critères d'attribution du logement familial (la garde des enfants, l'exercice d'une activité professionnelle dans le logement, l'initiative de la séparation, la faute, le patrimoine). La faute ne constitue donc qu'un critère subordonné.

Pour rendre plus supportable le sort des femmes qui sont victimes d'actes de violence, il a été décidé de les avantager sur le plan matériel.

Le juge ne doit plus attendre une condamnation pénale pour coups et blessures. Il peut fonder sa décision sur des indices sérieux.

L'intervenant présente aussi un amendement tendant à augmenter le maximum de la peine sanctionnant le délit de coups et blessures. L'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive prévoit en effet que la possibilité de décerner un mandat d'arrêt est limitée notamment aux seuls cas où les faits sont de

waarin de feiten een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben.

Overeenkomstig de artikelen 392 en 398 van het Strafwetboek bedraagt de maximumstraf evenwel slechts zes maanden. Dit wordt thans aangepast.

II. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen en opmerkingen van de leden

Mevrouw Fientje Moerman (VLD) vindt, net als de minister dat het geweld tussen partners als een maatschappelijk probleem moet worden beschouwd.

Zij merkt tevens op dat er bij de daklozen steeds meer vrouwen met kinderen zijn en zij hoopt dat het ontwerp daar iets zal kunnen aan veranderen.

De spreekster meent dat het vooral van belang zal zijn om voldoende communicatief te zijn met betrekking tot de geboden mogelijkheid. De vrederechter kan de gezinswoning immers slechts toewijzen na een verzoek van de betrokken partner.

Zij wenst te vernemen wat er gebeurt indien beide partners zich hebben schuldig gemaakt aan gewelddaden. Gebeurt er dan een afweging van de ernst van de misdrijven of vervalt de regeling?

Het lid stelt ook vast dat het Franse woord «jouissance» zowel door «gebruik» als «genot» wordt vertaald. Zij vraagt om de beide tekstversies eenvormig te maken.

Mevrouw Kristien Grauwels (Ecolo-Agalev) vindt het positief dat intrafamiliaal geweld niet meer als een privé probleem wordt afgedaan. Vaak is het zo dat het probleem reeds lang aanwezig is vooraleer er aangifte van wordt gedaan. De laatste jaren is de aangiftebereidheid wel gestegen. Het is van belang dat de slachtoffers, die geïsoleerd zijn en die in vele gevallen zichzelf schuldig voelen, geïnformeerd worden over hun rechten.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) sluit hierbij aan. Hij meent dat het optreden tegen familiaal geweld een politionele en een vervolgingsprioriteit zou moeten zijn. Hij weet uit de gegevens van de Dienst voor Strafrechtelijk beleid, dat de politie niet gemakkelijk optreedt naar aanleiding van een aangifte van geweld binnen het gezin. Soms weigeren zij zelfs om proces-verbaal op te stellen. Uit de gegevens betreffende de seponering bij de parketten blijkt dat de zogenaamd «relationele problemen» het grootste aandeel van de sepot-beslissingen uitmaken. Als dit aspect niet aangepakt wordt, dan

nature à entraîner un emprisonnement correctionnel principal d'un an au moins ou une peine plus grave.

Or, la peine maximum prévue par les articles 392 et 398 du Code pénal est de seulement 6 mois. Le projet adapté la disposition en question.

II.— DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions et observations des membres

Mme Fientje Moerman (VLD) estime, à l'instar du ministre, que la violence entre partenaires doit être considérée comme un problème de société.

Elle souligne également que, parmi les sans-abri, on dénombre de plus en plus de femmes et d'enfants et elle espère que le projet permettra, dans une certaine mesure, de remédier à cette situation.

L'intervenante estime qu'il faudra surtout veiller à assurer une information suffisante concernant la possibilité offerte. En effet, le juge de paix ne peut attribuer le logement familial qu'à la demande du partenaire concerné.

Elle demande par ailleurs ce qui se passe si les deux partenaires se sont rendus coupables d'actes de violence. Procède-t-on à une évaluation de la gravité des délits respectifs ou le régime ne s'applique-t-il tout simplement pas ?

L'intervenante constate aussi que le mot français «jouissance» est traduit, en néerlandais, tant par le mot «gebruik» que par le mot «genot». Elle demande dès lors une uniformisation des deux versions linguistiques.

Mme Kristien Grauwels (AGALEV-ECOLO) se félicite que la violence intrafamiliale ne soit plus traitée comme un problème privé. Dans bien des cas, le problème existe depuis très longtemps avant qu'il n'en soit fait état. Ces dernières années, on a toutefois constaté moins de réticences à porter plainte. Il est important que les victimes, qui sont isolées et qui, souvent, se culpabilisent, soient informées de leurs droits.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) partage cet avis. Il estime que la lutte contre la violence familiale doit être une priorité pour la police et en matière de poursuites judiciaires. Les données émanant du Service de la politique criminelle ont permis de constater que la police n'intervient pas facilement à la suite d'une plainte pour violence familiale. Les agents de police refusent même parfois de dresser procès-verbal. Il ressort des informations relatives au classement des dossiers dans les parquets que les «problèmes relationnels» constituent la majeure partie des décisions de classement. Si l'on ne s'attaque

zal deze wet voor een stuk zijn doel missen, aangezien de slachtoffers het geweld niet zullen kunnen bewijzen.

In dit ontwerp wordt geopteerd voor een verdubbeling van de gevangenisstraf. Het lid meent dat heel wat rechters niettemin voorwaardelijke straffen zullen uitspreken, waardoor het gewenste effect niet bereikt wordt. Op deze vorm van criminaliteit zouden taakstraffen met meer succes kunnen toegepast worden.

De heer Bourgeois vraagt of het verzoek om de echtelijke woonst toe te wijzen na een vaststelling van geweld, in combinatie met het verzoek om voorlopige en dringende maatregelen, geen vertragende elementen in de procesgang kunnen zijn. Het verifiëren van de «ernstige aanwijzingen» van gewelddaden zou een vertragend effect kunnen hebben. In artikel 3 wordt verwezen naar «bijzondere omstandigheden». Dit moet nader omschreven worden.

Ten slotte meent het lid dat deze wetswijziging, die een voordeel toekent aan de echtgenoot die als slachtoffer erkend wordt, de evolutie naar een vorm van schuldløze echtscheiding zal vertragen. De huidige meerderheid is daar voorstander van.

Mevrouw Martine Dardenne (AGALEV-ECOLO) stemt in met de ratio van deze wetgeving. Zij stelt samen met de heer Bourgeois vast dat de wijkagenten beter gevormd moeten worden zodat ze dit soort van delicten zouden herkennen en er gevolg aan zouden geven.

Het is onbetwistbaar nuttig dat verenigingen die opkomen voor de slachtoffers van deze geweldsdelicten, sedert enige tijd ook in rechte kunnen optreden. Door de contacten die zij hebben kunnen zij ervoor instaan dat de maatschappelijk zwakkeren voldoende geïnformeerd worden.

De heer Servais Verherstraeten (CD&V) merkt op dat het voorliggende wetsontwerp en grote symbolische waarde heeft. Vraag is of het ook in de praktijk de verwachte meerwaarde zal kunnen bieden. De voorzitter in kortgeding of de vrederechter, die oordelen over een vordering betreffende voorlopige en dringende maatregelen moeten wel een bewijs hebben van het geweldsdelict. Aangezien niet gemakkelijk geverbaliseerd wordt en ook de vervolging al te vaak geseponeerd wordt, zal het moeilijk zijn om dit bewijs te leveren.

Het lid vraagt nog tot hoever het geweld mag teruggaan om nog in aanmerking te worden genomen. Hij wil ook weten waarom deze regeling beperkt wordt tot het wettelijk stelsel. Is het mogelijk om dit uit te breiden?

pas à cet aspect du problème, la loi en projet manquera en partie son but, étant donné que les victimes ne pourront pas apporter la preuve de ces actes de violence.

Les auteurs du projet de loi à l'examen ont opté pour un doublement de la peine d'emprisonnement. Le membre estime toutefois que de nombreux juges prononceront néanmoins des peines conditionnelles, ce qui et empêchera d'obtenir l'effet souhaité. Des peines d'utilité sociale pourrait s'avérer plus efficaces pour ce type de criminalité.

M. Bourgeois voudrait savoir si, s'ajoutant à la demande de mesures provisoires et urgentes, la demande d'attribution du domicile conjugal après un constat de violence ne risque pas de ralentir la procédure. La vérification des «indices sérieux» d'actes de violence pourrait également freiner la procédure. L'article 3 fait état de «circonstances exceptionnelles». Il conviendrait de préciser ce que l'on entend par là.

Le membre estime, enfin, que cette modification de loi, octroyant un avantage à l'époux qui est reconnu comme victime, va également freiner l'évolution vers une forme de divorce sans faute. La majorité actuelle y est favorable.

Mme Martine Dardenne (AGALEV-ECOLO) approuve la *ratio legis* qui sous-tend le projet. À l'instar de M. Bourgeois, elle constate que les agents de quartier devraient être mieux formés afin de pouvoir identifier ce type de délit et prendre les mesures appropriées.

Que les associations de défense des victimes de ces actes de violence puissent, depuis un certain temps, ester en justice est incontestablement utile. Grâce aux contacts qu'elles entretiennent, ces associations peuvent veiller à ce que les personnes socialement vulnérables soient suffisamment informées.

M. Servais Verherstraeten (CD&V) fait observer que le projet de loi à l'examen a une grande valeur symbolique. On peut se demander s'il apportera aussi la plus-value escomptée dans la pratique. Le président en référé ou le juge de paix statuant sur une demande de mesures provisoires et urgentes doit avoir la preuve de l'acte de violence commis. Il sera difficile d'apporter cette preuve, étant donné qu'il est rarement dressé procès-verbal en la matière et que la demande de poursuites est, elle aussi, trop souvent classée sans suite.

Le membre demande encore jusqu'à quand la violence peut remonter pour encore être prise en considération. Il demande par ailleurs pourquoi ces dispositions se limitent au régime légal. Est-il possible de les étendre à d'autres régimes ?

De heer *Olivier Maingain (MR)* stelt vast dat het wetsontwerp de rechtspositie verbetert van vrouwen die slachtoffer zijn van geweld. Uit vrees de woonst te moeten verlaten durven ze niets te ondernemen. Zij zullen zich voortaan gesteund weten door de mogelijkheid die dit ontwerp biedt. Niettemin is het van belang dat een duidelijk antwoord verstrekt wordt op een aantal vragen die onder meer in het advies van de Raad van State werden gesteld. Zo stelt er zich een probleem indien een strafzaak niet tot een veroordeling leidt maar de ernstige aanwijzingen van geweld ondertussen, in het kader van dringende en voorlopige maatregelen, reeds de toewijzing van de woonst tot gevolg hebben. Na een vrij spraak moet die voorlopige toewijzing van de woonst opnieuw in discussie kunnen gesteld worden. De wet kan op dit punt geen onduidelijkheid laten bestaan.

Vervolgens stelt zich het probleem van de definitieve verdeling. De voorgestelde wijziging van artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een strafrechtelijke veroordeling voor familiaal geweld, impliceert dat de gezinswoning aan het slachtoffer wordt toegewezen. De dader krijgt dus een bijkomende civiele sanctie. Indien de toewijzing reeds gebeurde naar aanleiding van de voorlopige maatregelen dan moet er, in het geval van vrij spraak, ten laatste bij de definitieve verdeling, een zekere vorm van rechtsherstel mogelijk zijn.

Deze wet is alleen van toepassing op echtscheidingen op grond van bepaalde feiten. De keuze van de procedure tot echtscheiding wordt evenwel bepaald door zijn kostprijs en duur. Het is dus best mogelijk dat er zelfs bij familiaal geweld, omwille van proces-economische redenen, gekozen wordt voor een echtscheiding met onderlinge toestemming.

Ten slotte, de voordelen voor het slachtoffer kunnen alleen toegekend worden onder het wettelijk stelsel. Is het niet mogelijk om de bepalingen van deze wet uit te breiden tot ander huwelijksstelsels?

Ook de heer *Bart Laeremans (Vlaams Blok)* steunt de doelstellingen van dit wetsontwerp, al waarschuwt hij voor pogingen om de bepalingen onterecht te laten toepassen. Bij echtelijke moeilijkheden proberen partijen meestal, met hulp van advocaten, op alle mogelijke manieren hun gelijk te halen. De voorgestelde bepalingen moeten bijgevolg zo sluitend mogelijk gemaakt worden. Een klacht met kwade trouw is niet denkbeeldig. Ook kan een eenmalige gewelddaad, als reactie op een provocatie, volgens hem niet als voldoende bewijs gelden om te beslissen over de toewijzing van de gezinswoning.

Het lid wenst ook te vernemen of de repressievere aanpak van familiaal geweld, die dateert van de wetswij-

M. Olivier Maingain (MR) constate que le projet de loi à l'examen améliore la situation juridique des femmes qui sont victimes de violence. Elles n'osent généralement rien entreprendre de peur de devoir quitter l'habitation. Elles se sentiront désormais soutenues par la possibilité qu'offre le projet à l'examen. Il importe néanmoins qu'une réponse claire soit fournie à un certain nombre de questions qui sont notamment formulées dans l'avis du Conseil d'État. C'est ainsi qu'un problème se pose si une affaire pénale n'aboutit pas à une condamnation, mais si les indices graves de violence ont déjà donné lieu, dans le cadre de mesures provisoires et urgentes, à l'attribution du logement. Après un acquittement, cette attribution provisoire du logement doit pouvoir être rediscutée. La loi ne peut laisser subsister aucun doute à ce sujet.

Ensuite se pose le problème du partage définitif. La modification qu'il est proposé d'apporter à l'article 1447 du Code civil prévoit qu'une condamnation au pénal du chef de violence familiale implique que le logement familial est attribué à la victime. L'auteur se voit donc infliger une sanction civile supplémentaire. Si l'attribution a déjà été ordonnée dans le cadre de mesures provisoires, il doit pouvoir y avoir, en cas d'acquiescement, une certaine forme de réhabilitation au plus tard lors du partage définitif.

Cette loi ne s'applique qu'en cas de divorce pour causes déterminées. Le choix de la procédure en divorce est toutefois déterminé par son coût et sa durée. Il se peut donc parfaitement qu'en cas de violence familiale, les époux optent, pour des raisons économiques, pour un divorce par consentement mutuel.

Enfin, les avantages ne peuvent être attribués à la victime que sous le régime légal. N'est-il pas possible d'étendre les dispositions de la loi en projet à d'autres régimes matrimoniaux?

M. Bart Laeremans (VLAAMS-BLOK) souscrit également aux objectifs du projet, mais met en garde contre les tentatives d'utilisation abusive des dispositions. La plupart du temps, lors de problèmes conjugaux, les parties essaient, avec l'aide de leurs avocats, d'obtenir gain de cause par tous les moyens possibles. Les dispositions à l'examen doivent par conséquent, présenter le moins de failles possible. Une plainte de mauvaise foi n'est pas à exclure. M. Laeremans estime qu'un acte unique de violence, en réponse à une provocation, ne peut pas être une preuve suffisante pour décider de l'attribution du logement familial.

Le membre demande également si le renforcement de la répression de la violence familiale, qui date de la

ziging van november 1997, tot een verbetering van de toestand heeft geleid.

Hij meent dat er heel wat betere resultaten zouden kunnen geboekt worden indien er reeds op het niveau van de politiediensten bijzondere aandacht zou zijn voor deze problemen, die eventueel met een sociale bemiddeling kunnen opgelost worden. De parketten zouden er op hun beurt moeten toe aangezet worden om in deze aangelegenheden ook effectief op te treden.

De heer Fred Erdman (SPA), voorzitter stelt vast dat de redactie en meer bepaald de eenvormigheid en de concordantie van de voorgestelde artikelen, kan verbeterd worden. De voorzitter merkt op dat deze regeling, die uitgaat van ernstige aanwijzingen, niet tot gevolg mag hebben dat de betrokken partij bij een eventuele strafprocedure, niet meer kan genieten van het vermoeden van onschuld.

Tevens dient er op te worden gewezen dat het slachtoffer van gewelddaden, dat uiteraard geïnformeerd dient te zijn, zelf initiatief moet nemen betreffen de toewijzing van de gezinswoning. Het is immers mogelijk dat die toewijzing voor hem geen geschikte oplossing is.

De spreker meent dat de voorgestelde aanpassing van artikel 410 van het Strafwetboek, waardoor aanhouding mogelijk wordt, tot gevolg zal hebben dat intrafamiliaal geweld een grotere prioriteit krijgt bij de vervolging. Dat sluit overigens niet uit dat de dader uiteindelijk geen gevangenisstraf, maar wel een alternatieve maatregel opgelegd krijgt.

Uit de tekst blijkt duidelijk dat de toewijzing van de woning, in het kader van dringende en voorlopige maatregelen door de vrederechter, een faculteit is. Volgens de voorliggende tekst wordt de woning in geval van een procedure in kort geding, steeds aan het slachtoffer van gewelddaden toegewezen. Aangezien de procedure voor de vrederechter en voor de rechter in kort geding in dezelfde context opgelegd worden, dienen ze op mekaar te worden afgestemd.

Er zal zich een probleem stellen indien de echtscheiding uitgesproken wordt op grond van gewelddaden, maar een strafprocedure die op basis van dezelfde feiten werd ingesteld, tot een vrijspraak leidt. De spreker meent dat de definitieve toewijzing van de gezinswoning in geen geval zou mogen plaatsvinden zolang de strafrechter geen uitspraak heeft gedaan.

Hij merkt nog op dat in vele gevallen een slachtoffer van gewelddaden de gemeenschappelijke woning ontvlucht. Dat kan geen bezwaar zijn om betrokkene, in het kader van de voorlopige maatregelen, toe te laten om de woning opnieuw te betrekken.

modification de la loi de novembre 1997, a permis d'améliorer la situation.

Il estime que des résultats nettement meilleurs pourraient être obtenus si les services de police accordaient déjà une attention particulière à ces problèmes, lesquels peuvent éventuellement être résolus par le biais d'une médiation sociale. Il faudrait en outre inciter les parquets à également intervenir effectivement dans ces situations.

M. Fred Erdman, (SPA), président, constate que l'on pourrait améliorer la formulation et, notamment, l'uniformité et la concordance des articles à l'examen. Le président fait observer que ce régime, qui suppose des indices sérieux, ne peut avoir pour conséquence que la partie concernée, lors d'une éventuelle procédure pénale, ne puisse plus bénéficier de la présomption d'innocence.

En outre, il y a lieu de souligner que la victime d'actes de violence, qui doit bien entendu être informée, doit elle-même prendre l'initiative en ce qui concerne l'attribution du logement familial. Il se pourrait en effet que cette attribution ne lui convienne pas.

L'intervenant estime que la modification proposée de l'article 410 du Code pénal, qui permet l'arrestation, aura pour conséquence que la violence intrafamiliale recevra un degré de priorité plus élevé dans la politique de poursuites, ce qui n'exclut pas, du reste que l'auteur des actes de violence se voie en fin de compte infliger non pas une peine d'emprisonnement mais une mesure alternative.

Il ressort clairement du texte que l'attribution du logement familial dans le cadre de mesures urgentes et provisoires ordonnées par le juge de paix est une possibilité. Aux termes du texte à l'examen, le logement familial est toujours attribué, en cas de procédure en référé, à la victime d'actes de violence. Étant donné que la procédure devant le juge de paix et devant le juge des référés est imposée dans le même contexte, il convient de les harmoniser.

Un problème se posera si le divorce est prononcé sur la base d'actes de violence alors qu'une procédure pénale, engagée pour les mêmes faits, débouche sur un acquittement. L'intervenant estime que l'attribution définitive du logement familial ne peut en aucun cas intervenir tant que le juge de paix n'a pas statué.

Il fait en outre observer que, souvent, la victime d'actes de violence fuit la résidence commune. Ce n'est pas pour autant que l'on ne pourrait pas autoriser l'intéressé, dans le cadre des mesures provisoires, à réoccuper la résidence commune.

De heer Tony Van Parys (CD&V) verklaart het eens te zijn met de strekking van het wetsontwerp, maar vestigt de aandacht op een aantal specifieke knelpunten waarvoor het geen oplossing aanreikt.

– Veel slachtoffers van echtelijke geweld bevinden zich in een dusdanige situatie dat zij uit angst, uit vrees voor chantage of gewoon uit onwetendheid nooit een klacht zullen indienen bij het gerecht.

– Er moet ook aan preventie worden gedaan, met oog voor slachtofferopvang.

– Het vraagstuk van psychische mishandeling komt in dit wetsontwerp niet aan bod. Toch moet ook die kwestie worden geregeld, zelfs als dat soort van geweld vaak moeilijk kan worden vastgesteld en bewezen.

– Naast de toewijzing van de gezinswoning moet worden voorzien in maatregelen waardoor het slachtoffer afstand kan nemen van diens agressor, zoals de mogelijkheid voor de vrederechter de agressor te verbieden zich in de buurt van de woonplaats te begeven.

– In het geval van gehuwde paren wordt de woning alleen aan het slachtoffer toegewezen als de echtgenoten gehuwd zijn volgens het wettelijk huwelijksvermogensstelsel. Moet er ook geen oplossing worden aangereikt voor personen die een ander huwelijksvermogensstelsel hebben gekozen?

Voorzitter Fred Erdman (SPA) verwijst naar de inhoud van artikel 3. In de Franse tekst hebben de woorden «*sauf circonstances exceptionnelles*» duidelijk betrekking op het werkwoord «*attribuer*», maar in de Nederlandse tekst ligt dat anders. Het is derhalve wenselijk de uitdrukking «*behalve bijzondere omstandigheden*» in het begin van de zin te plaatsen zoals in artikel 4.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) verbaast zich erover dat niets wordt vermeld over een aan de gang zijnd proefproject in Antwerpen, dat ertoe strekt bij de dossiers betreffende «*slagen en verwondingen*» preciezer te bepalen welke dossiers betrekking hebben op intrafamiliaal geweld. Kunnen de, zelfs voorlopige, resultaten van dit project worden medegedeeld?

In Nederland werd een gelijkaardig onderzoek gedaan; daaruit blijkt dat in 1998, in twee derde van de 225 geregistreerde gevallen van doodslag, het slachtoffer zijn agressor kende en in 70 % van die gevallen het slachtoffer en de agressor een persoonlijke relatie hadden. Het onderzoek bracht eveneens aan het licht dat de kinderen die slachtoffer of getuige van dergelijke gewelddaden zijn, later weer agressief of crimineel gedrag vertonen. Uit die gegevens, die ongetwijfeld gelijkaardig zijn in België, blijkt dat het hoog tijd is om deze helse spiraal te doorbreken. Daartoe is het noodzakelijk binnen 24 uur op te treden in geval van gewelddadigheden. In dat

M. Tony Van Parys (CD&V) exprime son accord avec la philosophie du projet de loi, mais attire l'attention sur un certain nombre de problèmes particuliers auxquels il n'apporte pas de solution :

– beaucoup de victimes de violences conjugales sont dans des situations telles qu'elles n'iront jamais se plaindre devant la justice, par peur, parce qu'elles sont soumises à un chantage, ou tout simplement par ignorance. Il serait souhaitable que le projet prévoie quelque chose pour régler le cas de ces personnes ;

– il convient d'élaborer également une approche préventive, prenant en compte l'accueil des victimes ;

– la problématique de la violence psychique n'est pas abordée dans le projet. Cette question devra également être réglée, même si ce genre de violences est souvent difficile à constater et à prouver ;

– au-delà de l'attribution du logement familial, des mesures devraient être prévues afin d'écarter la victime de son agresseur, comme, par exemple, la possibilité pour le juge de paix d'interdire à l'agresseur de s'approcher du domicile ;

– dans les cas d'époux mariés, l'attribution du domicile à la victime est limitée aux cas où les conjoints sont mariés sous le régime légal. Ne faudrait-il pas également prévoir une solution pour les personnes qui ont choisi un autre régime matrimonial ?

M. Fred Erdman (SPA) attire l'attention sur le libellé de l'article 3 : si, dans la version française, les termes «*sauf circonstances exceptionnelles*» se rapportent bien au verbe «*attribuer*», il n'en va pas de même dans la version néerlandaise. Il serait donc souhaitable que l'expression «*behalve bijzondere omstandigheden*» soit placée en début de phrase, comme à l'article 4.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) s'étonne qu'aucune mention n'ait été faite d'un projet-pilote en cours à Anvers, qui vise à mieux distinguer, dans les dossiers de «*coups et blessures*», ceux qui relèvent de la violence familiale. Des résultats, mêmes provisoires de ce projet, pourraient-ils être communiqués ?

Une expérience similaire a été menée aux Pays-Bas, d'où il ressort que, en 1998, sur 225 meurtres enregistrés, dans deux tiers des cas, la victime connaissait son agresseur et, dans 70% de ces cas, la victime et l'agresseur étaient intimes. Cette enquête a également fait apparaître que les enfants victimes ou témoins de ces violences auront, plus tard, un comportement agressif ou criminel. Ces données, qui sont sans doute similaires en Belgique, montrent qu'il est urgent de briser cette spirale infernale. Pour ce faire, il est nécessaire, en cas de violence, d'intervenir dans les 24 heures. L'exemple des Etats-Unis pourrait à cet égard être suivi : dans ce pays, des «*problem solving courts*» ont été mises en

opzicht zou het voorbeeld van de Verenigde Staten kunnen worden gevolgd, waar *problem solving courts* werden opgericht die de mogelijkheid bieden dat soort van problemen uitermate snel op te lossen, via bemiddeling of opgelegde maatregelen. Er werden ook *task forces* opgericht bij het openbaar ministerie en gespecialiseerde eenheden bij de politie.

Het is derhalve wenselijk dat wordt afgeweken van de benadering die de indieners van het wetsontwerp volgen en dat voorrang wordt gegeven aan de opleiding terzake van de politie en aan de snelheid van hun optreden.

Het is bovendien betreurenswaardig dat het college van procureurs-generaal nog geen richtlijn terzake heeft opgesteld, hoewel iedereen zich ervan bewust is dat de bestrijding van intrafamiliaal geweld prioritair zou moeten zijn. Een dergelijke situatie is onaanvaardbaar en de minister van Justitie moet derhalve orde op zaken stellen.

Ten slotte moet het begrip «bijzondere omstandigheden» worden gepreciseerd. Wat gebeurt er als een van de echtgenoten zijn beroep uitoefent in een deel van het pand waar ook de gezinswoning is gevestigd (bijvoorbeeld in het geval van de vrije beroepen en kleinhandelaars)?

Mevrouw Kristien Grauwels (AGALEV-ECOLO) stelt vast dat de resultaten van de verschillende onderzoeken over intrafamiliaal geweld sterk uiteenlopen. Om te weten hoe alles precies in elkaar zit, is het nuttig nader onderscheid te maken bij de feiten die thans onder «slagen en verwondingen» vallen.

Het optreden van de politie kan ook worden verbeterd. Toch moet men zich ervan bewust zijn dat als dat optreden ontoereikend is, zulks niet gebeurt uit onwil, maar veeleer door een miskenning van de manier waarop zij met dergelijke gevallen dienen om te gaan en van de psychologische toestand van de slachtoffers, die vaak uit angst weigeren een klacht in te dienen.

Het zou derhalve opportuun zijn om naast de wetgevend inspanningen ook een campagne op te zetten om de slachtoffers aan te sporen te reageren en dergelijke gewelddaden niet langer als een privé-aangelegenheid te beschouwen.

Voorzitter Fred Erdman (SPA) vindt dat de op dit vlak geleverde inspanningen er niet toe mogen leiden dat elk incident - hoe klein ook - aanleiding geeft tot een politie-optreden. In de categorie «slagen en verwondingen» kan de gehanteerde onderverdeling van de strafbare feiten moeilijkheden opleveren, omdat niet duidelijk is op welke criteria die onderverdeling berust.

place, qui permettent, par le biais de la médiation ou de mesures imposées, de régler ce genre de problèmes dans des délais très courts. Des « task forces » auprès du ministère public et des unités spécialisées au sein de la police ont également été créées.

Il serait souhaitable qu'une autre approche que celle choisie par les auteurs de la loi soit donc suivie, et que l'on donne plutôt la priorité à la formation de la police et à la rapidité de l'intervention de celle-ci.

Il est par ailleurs regrettable que, alors que tout le monde est conscient que la lutte contre les violences intra-familiales devrait constituer une priorité, le collège des procureurs-généraux ne soit pas encore parvenu à mettre au point une directive à ce sujet. Une telle situation n'est pas acceptable, et il faut que le ministre de la Justice y mette bon ordre.

Il conviendrait enfin que la notion de « circonstances exceptionnelles » soit précisée. Qu'advient-il lorsque l'un des conjoints exerce sa profession dans une partie de l'immeuble où est situé le logement familial (cas des professions libérales et des petits commerçants).

Mme Kristien Grauwels (AGALEV-ECOLO) constate qu'il existe des grandes divergences entre les résultats des différentes enquêtes menées sur la violence intra-familiale. Afin de savoir ce qu'il en est exactement, il serait utile d'opérer des distinctions dans les faits qui, actuellement, sont classés parmi les « coups et blessures ».

L'action de la police pourrait aussi être améliorée, en étant conscient que les défauts de son action résultent non pas d'un manque de volonté mais plutôt d'une méconnaissance de la manière d'aborder ces cas et de l'état psychologique des victimes, qui, par peur, refusent souvent de porter plainte.

Parallèlement aux efforts législatifs entrepris, il serait donc bon qu'une campagne soit menée, afin d'encourager les victimes à réagir et à ne plus considérer ces violences comme une affaire privée.

M. Fred Erdman (SPA) explique que les efforts entrepris ne doivent pas mener à une situation dans laquelle tout incident, même mineur, donnerait lieu à une intervention de la police. En ce qui concerne les coups et blessures, la subdivision des faits qui relèvent de cette catégorie peut s'avérer problématique, car on ne voit pas bien en fonction de quels critères celle-ci s'opérerait.

De heer Bert Schoofs (Vlaams Blok) vraagt of andere landen gelijksoortige wettelijke bepalingen hebben ingevoerd.

Ten gronde is de spreker eveneens de mening toegedaan dat moet worden opgetreden tegen geweld binnen het gezin, maar hij plaatst wel vraagtekens bij de doeltreffendheid en de relevantie van de in uitzicht gestelde wet. De toewijzing van de gezinswoning is in sommige gevallen immers een te drastische, en in ander gevallen een te milde maatregel. Bovendien staat niet vast dat ze geweld verhindert. Het is zelfs waarschijnlijk dat die toewijzing nieuwe conflicten tussen de echtgenoten zal doen ontstaan, waardoor de ouders nog meer de neiging zullen hebben de kinderen als gijzelaars te gebruiken in hun geschil.

Tot slot zal de ontworpen wet niet bevorderlijk zijn voor het huwelijk, dat in de ogen van het Vlaams Blok nog steeds de hoeksteen vormt van onze samenleving.

Mevrouw Jacqueline Herzet (MR) brengt in herinnering dat de Senaat aan het in dit wetsontwerp behandelde thema een studiedag heeft gewijd. Zij wijst erop dat de hoofdoorzaak van geweld binnen het gezin vaak te zoeken is in overmatig alcoholgebruik. Overigens mogen we niet blind blijven voor psychisch geweld dat in sommige delen van het land veel vaker voorkomt dan fysiek geweld.

De opvang van de slachtoffers en de behandeling van de dossiers door de politie zijn de jongste jaren trouwens fors verbeterd. De drempelvrees die mishandelde echtgenoten of wettelijk samenwonenden soms nog hebben, kan bovendien niet anders dan wegebben in het licht van de politiehervorming, want door de verhoogde mobiliteit van het politiepersoneel vermindert de kans dat de politiemensen de familie van het slachtoffer kennen (wat vaak een rem of zelfs een hinderpaal vormde om een klacht in te dienen).

Niettemin is er nood aan bijkomende inspanningen, inzonderheid op het stuk van de preventie. In dat verband kan verwezen worden naar het voorbeeld van de in Wallonië uitgewerkte *Plans Sociaux Intégrés (PSI)*, die een begin van oplossing bieden voor het vraagstuk van het geweld binnen het gezin.

Wat het wetsontwerp zelf betreft, ware het wellicht aangewezen te preciseren wat moet worden verstaan onder de woorden «uitzonderlijke omstandigheden». Voorts verdient het aanbeveling de ontworpen maatregelen uit te breiden tot alle huwelijksstelsels en ze dus niet te beperken tot het wettelijke stelsel.

Tevens ware het nuttig duidelijker te preciseren welke aspecten het wetsontwerp precies wijzigt, aangezien de rechter nu al de gezinswoning kan toewijzen aan een van beide echtgenoten, zo die een opleg betaalt.

M. Bert Schoofs (Vlaams Blok) demande si des dispositions législatives analogues ont été prises dans d'autres pays.

Sur le fond, l'intervenant remarque que, s'il faut certes lutter contre la violence intra-familiale, il faut s'interroger sur l'efficacité et l'opportunité de la loi. Dans certains cas en effet, l'attribution du logement familial sera une mesure trop importante, dans d'autres pas assez, et il n'est pas certain que cette mesure empêche les violences. Il est même probable que cette attribution constitue une source de conflits supplémentaires entre conjoints, et qu'elle incite encore davantage les parents à prendre leurs enfants en otage de leur différend.

Cette loi ne va enfin pas encourager le mariage, que le Vlaams Blok considère comme la pierre angulaire de la société.

Mme Jacqueline Herzet (MR) rappelle qu'une journée d'études a eu lieu au Sénat sur le thème traité par le projet de loi, et attire l'attention sur la cause première de ces violences, qui est, bien souvent, l'alcool.

Il ne faut par ailleurs pas perdre de vue les violences psychologiques qui, dans certaines parties du pays, sont d'une nature bien plus grave que les violences physiques.

L'accueil des victimes et le traitement des dossiers par la police ont par ailleurs grandement été améliorés ces dernières années. Les réticences que peuvent parfois avoir les conjoints ou cohabitants légaux maltraités ne pourront d'ailleurs que s'amenuiser avec la réforme des services de police, puisque, avec la mobilité des effectifs que celle-ci a entraînée, les policiers ne connaîtront plus la famille de la victime (ce qui constituait souvent une gêne, voire un obstacle, pour porter plainte).

Des efforts supplémentaires peuvent cependant être accomplis, notamment en ce qui concerne la prévention, et l'on peut citer à ce sujet, à titre d'exemple, les Plans Sociaux Intégrés (PSI) développés en Wallonie, qui fournissent un début de réponse au problème de la violence domestique.

Pour ce qui est du projet de loi proprement dit, il conviendrait peut-être de préciser ce qu'il faut entendre par « circonstances exceptionnelles », et étendre les mesures prévues à tous les régimes matrimoniaux, plutôt que de les limiter au régime légal.

Il serait également utile de dire plus clairement en quoi consistent les changements apportés par la loi en projet, attendu que le juge peut déjà actuellement attribuer le domicile conjugal à l'un des conjoints si celui-ci paie une soulte.

Voorzitter Fred Erdman (SPA), voorzitter, antwoordt dat er een onderscheid bestaat tussen het tijdelijke genot van de woonplaats en de toewijzing ervan. De voorlopige maatregelen kunnen ten aanzien van om het even welke echtgenoot worden genomen, ongeacht het huwelijksstelsel en zowel in kort geding als voor de vrede rechter. Dat is momenteel niet automatisch het geval.

Mevrouw Fientje Moerman (VLD) wenst te reageren op het betoog van bepaalde sprekers die hebben gezegd een preventief en een repressief beleid ter beteugeling van geweld binnen het gezin te verkiezen boven de in het wetsontwerp gekozen aanpak. Volgens haar zijn beide benaderingen niet met elkaar in tegenspraak. De aanneming van het wetsontwerp kan perfect samengaan met beleidsmaatregelen die ertoe strekken de diverse betrokken diensten van het probleem bewust te maken. In tegenstelling tot wat sommigen beweren, is de in het wetsontwerp opgenomen maatregel noodzakelijk, want momenteel wordt vaak de zwakste partij, het slachtoffer, gedwongen de gezinswoning te verlaten. De politie pakt dergelijke problemen weliswaar al beter aan, maar een significante vooruitgang komt er niet zomaar. Net als nu reeds bij verkrachtingen moet de slachtofferopvang professioneler worden en moet in de opleiding van de politiemensen aandacht uitgaan naar de wijze waarop dergelijke dossiers het best worden aangepakt.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) is het volkomen eens met de in het wetsontwerp nagestreefde doelstellingen en kan ermee akkoord gaan dat de dader van geweld binnen het gezin in bepaalde gevallen burgerrechtelijk wordt «gestraft». Problematisch vindt hij daarentegen de krappe handelingsruimte die het wetsontwerp de rechter laat. Behalve in uitzonderlijke omstandigheden moet die de gezinswoning immers aan het slachtoffer toewijzen, terwijl mogelijk ook andere aspecten, zoals het belang van het kind, niet mogen worden veronachtzaamd.

Mevrouw Fientje Moerman (VLD) beklemtoont dat de in het wetsontwerp vervatte maatregel niet moet worden opgevat als een straf, maar als een voorlopige maatregel. In de huidige stand van de wetgeving moeten de kinderen, ofwel de woonplaats verlaten samen met het slachtoffer van de gewelddaden, ofwel blijven wonen bij de dader op de plaats waar de gewelddaden werden gepleegd.

Volgens de heer Stef Goris (VLD) heeft het slachtoffer in sommige gevallen ook schuld aan het gebeurd. Hij geeft het voorbeeld van een vader die zich mateloos ergerde aan het onverantwoordelijke gedrag van zijn vaak dronken echtgenote en die zich niet heeft kunnen bedwingen toen zij op een keer in het holst van de nacht

M. Fred Erdman (SPA), président, répond en opérant une distinction entre la jouissance temporaire du domicile et l'attribution de celui-ci. Les mesures provisoires pourront être prises à l'égard de tous les époux, quel que soit leur régime matrimonial, et ce tant en référé que devant le juge de paix, ce qui n'est actuellement pas nécessairement le cas.

Mme Fientje Moerman (VLD) souligne, concernant les remarques de certains intervenants donnant leur préférence au développement des politiques de prévention et de répression des violences intra-familiales plutôt qu'à la voie suivie par le projet de loi, qu'il n'y a aucune contradiction entre les deux approches. L'adoption du projet de loi peut parfaitement aller de pair avec des mesures politiques de sensibilisation auprès des différents services concernés. Contrairement à ce que certains ont dit, la mesure prévue par la loi est indispensable, car c'est souvent la partie faible, la victime, qui, actuellement, doit quitter le domicile. L'amélioration du traitement de ce genre de problèmes par la police ne viendra pas de soi, même si des efforts ont déjà été accomplis. Comme ce fut le cas pour les viols, il conviendra de professionnaliser l'accueil des victimes et d'intégrer la manière de gérer ces dossiers dans la formation des personnels de police.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) précise qu'il est entièrement d'accord avec les objectifs poursuivis par le projet de loi, et qu'il admet qu'une «sanction» civile soit, dans certains cas, imposée à l'auteur des violences intra-familiales. Ce qui est par contre problématique dans le projet, c'est la marge de manœuvre ténue qui est laissée au juge, puisque celui-ci doit, sauf circonstances exceptionnelles, attribuer le logement familial à la victime, et ce alors qu'il peut exister des cas dans lesquels d'autres éléments doivent entrer en ligne de compte, comme par exemple l'intérêt de l'enfant.

Mme Fientje Moerman (VLD) met l'accent sur le fait que la mesure prévue dans le projet de loi ne constitue pas une sanction, mais bien une mesure provisoire. Pour ce qui est des enfants, dans la situation actuelle, ils doivent soit quitter le domicile avec le parent victime, soit rester dans un lieu où des violences se sont commises avec l'auteur de celles-ci.

M. Stef Goris (VLD) note qu'il peut exister des cas où la victime peut également avoir sa part de responsabilité, et cite le cas d'un père excédé par l'irresponsabilité de son épouse qui, un jour où elle regagnait à nouveau le domicile conjugal, passablement ivre, à une heure avancée de la nuit, n'a pu se contrôler. Faudra-t-il, dans

thuis kwam. Moeten de gezinswoning en het hoederecht over de kinderen in dat geval worden toegewezen aan de echtgenote?

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat er, naast het meestal door mannen gepleegde fysieke geweld, ook sprake kan zijn van psychisch geweld, waarvoor dan weer vaker vrouwen verantwoordelijk zijn.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) merkt op dat, zoals andere sprekers hebben aangestipt, rekening zal moeten worden gehouden met het belang van het kind en met de gevolgen, voor de inkomsten van het koppel, van de toewijzing van de hele gezinswoning aan een van de echtgenoten terwijl de andere die ook voor zijn beroep gebruikt.

De heer Stef Goris (VLD) wijst erop dat de bevoegdheid van de vrederechter in verband met de artikelen 222 en 223 van het Burgerlijk Wetboek onverkort blijft. De vrederechters zullen ongetwijfeld een correcte uitlegging geven aan de wet en rekening houden met alle relevante gegevens in de hun voorgelegde gevallen.

De vertegenwoordiger van de minister van Justitie beantwoordt de volgende vragen :

– mag een rechter, in het kader van de aanvragen om scheiding of echtscheiding, aan een slachtoffer van geweld suggereren om het genot van de echtelijke verblijfplaats te verzoeken ? Het antwoord is neen. De rechter mag weliswaar niet een dergelijke actieve rol spelen, maar hij heeft niettemin een sociale rol te vervullen. In de praktijk zal de vrederechter vaak geen uitspraak doen en de betrokken partij voorstellen het advies van een advocaat in te winnen. Dat probleem moet overigens worden gerelativeerd: de meeste slachtoffers van echtelijk geweld die op grond daarvan een aanvraag om scheiding indienen, worden begeleid door de sociale diensten (bijvoorbeeld de blijf-van-mijn-lijfhuizen) die ze bijstaan in hun demarches.

– Er is een aanzienlijke inspanning gedaan op het stuk van de opleiding en van de begeleiding van de slachtoffers aangezien de ordediensten terzake een specifieke opleiding krijgen en het aantal diensten voor slachtofferhulp fors gestegen is (86 diensten op 180 politiezones).

– Wat gebeurt er in geval van wederzijds geweld ? Daarover zegt het wetsontwerp niets, eensdeels om de rechter een ruime beoordelingsbevoegdheid te laten en anderdeels omdat echtelijk geweld bijna nooit wederzijds is. In de meeste gevallen verzetten de slachtoffers zich immers niet, om zichzelf of de kinderen te beschermen tegen nog meer geweld als gevolg van hun reactie.

un tel cas, attribuer le domicile et la garde des enfants à l'épouse ?

Il ne faut par ailleurs pas perdre de vue qu'à côté des violences physiques, en majorité commises par les hommes, existent également des violences psychiques, qui, elles, sont plutôt le fait des femmes.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) note que l'intérêt de l'enfant devra, comme l'ont dit d'autres intervenants, également être pris en compte, tout comme ne devront pas être perdues de vue les conséquences qu'aurait, pour les revenus du couple, l'attribution de l'ensemble du logement familial à l'un des époux alors que l'autre l'utilise également pour la pratique de sa profession.

M. Stef Goris (VLD) souligne que la compétence du juge de paix en ce qui concerne les articles 222 et 223 du Code civil reste entière. Il ne fait pas de doute que ceux-ci interpréteront correctement la loi, en prenant en compte tous les éléments pertinents dans les cas qui leurs seront soumis.

Le représentant du ministre de la Justice apporte les réponses aux questions suivantes :

– le juge peut-il, dans le cadre des demandes de séparation et de divorce, suggérer à une victime de violences de demander le bénéfice de la résidence conjugale ? La réponse est négative. Si un tel rôle actif est interdit au juge, celui-ci a cependant un rôle social à jouer. Dans la pratique, le juge de paix va souvent ne pas statuer et suggérer à la partie concernée de recueillir l'avis d'un avocat. Ce problème doit du reste être relativisé : la plupart des victimes de violences conjugales qui introduisent sur cette base une demande de séparation sont accompagnées par les services sociaux (refuges pour femmes battues par exemple) qui les aident dans leurs démarches.

– Concernant la formation et l'accompagnement des victimes, un effort important a été accompli, puisqu'une formation spécifique est donnée aux forces de l'ordre pour pouvoir mieux répondre à cette problématique, et que le nombre de services d'aide aux victimes a fortement augmenté (86 services sur 180 zones de police).

– Qu'advient-il en cas de violences réciproques ? Le projet est muet à ce sujet, d'une part pour laisser au juge un large pouvoir d'appréciation, et d'autre part parce que la violence conjugale n'est presque jamais réciproque. Dans la plupart des cas en effet, les victimes ne se rebellent pas, soit pour se protéger, soit pour protéger leurs enfants d'une violence accrue que leur réaction risquerait d'engendrer.

– Is er terzake een algemeen strafrechtelijk beleid ? Het probleem van het echtelijk geweld en van de eventuele opstelling van een desbetreffende circulaire staat op de agenda van het college van procureurs-generaal. De redactie van die circulaire is echter moeilijk omdat in de meeste gevallen het geweld eindigt met een verzoening en met een brief waarin het slachtoffer zijn/haar klacht intrekt nog vóór het proces-verbaal wordt overgezonden aan het parket. Daarom trachten de parketmagistraten, alvorens eventuele strafmaatregelen te nemen, dat soort van dossiers eerst over te zenden aan de diensten voor strafrechtelijke bemiddeling, die een beroep doen op de lokale gespecialiseerde diensten teneinde te pogen het probleem op te lossen. Bij wijze van voorbeeld : in een arrondissement zoals Charleroi wordt 10 % van de gezinnen die met geweld te kampen hebben begeleid in het kader van een strafrechtelijke bemiddeling.

– Het is zeer moeilijk om statistieken te verkrijgen, enerzijds als gevolg van de huidige nomenclatuur van de misdrijven (slagen en verwondingen tussen echtgenoten worden op een andere manier geregistreerd dan de andere gewelddaden) en anderzijds omdat alleen een klein aantal feiten aanleiding geven tot een politieoptreden en de opstelling van een proces-verbaal. Toch werden in sommige parketten al die dossiers in handen gegeven van de magistraten die belast zijn met de jeugdbescherming met het oog op de oprichting van een « afdeling gezin ». Bijvoorbeeld : in het arrondissement Charleroi vertegenwoordigt het fysiek geweld tussen echtgenoten 2.500 van de 66.000 bij het parket ingediende dossiers.

– Er zijn in de wereld tal van gerechtelijke pogingen geweest om een betere oplossing aan te reiken voor dat probleem. De meeste hebben geen enkel resultaat gegeven, behalve die in Montreal. In het kader van dat experiment ontvangen de assistenten van de aan de rechtbanken verbonden diensten voor hulpverlening systematisch de slachtoffers van geweld alvorens de adjunct-federaal procureur beslist de dader te vervolgen. Een verslag van het gesprek, op grond van een vragenlijst, wordt overgezonden aan de gerechtelijke overheid en bij het dossier gevoegd. Sinds de invoering van die maatregel is een daling van het aantal gevallen van echtelijk geweld vastgesteld. Het staat evenwel niet vast dat zulks de neerslag is van een werkelijke daling van dit type van geweld (het is niet uitgesloten dat de maatregel de slachtoffers ertoe heeft aangezet geen klacht in te dienen).

– Welke meerwaarde biedt de wetgeving ? Zij bestaat er hoofdzakelijk in dat een oplossing wordt aangereikt voor de bewijsvoering, die erg moeilijk ligt in dergelijke gevallen. Dank zij het wetsontwerp zal de bewijslast lichter uitvallen.

– Y a-t-il une politique criminelle globale en la matière ? Le problème des violences conjugales et de la rédaction éventuelle d'une circulaire sur ce problème est à l'ordre du jour du collège des procureurs généraux. Cependant, la rédaction de cette circulaire est difficile parce que, dans la majorité des cas, les violences se terminent par une réconciliation et par une lettre de désistement de plainte avant même que le procès-verbal soit transmis au parquet. C'est la raison pour laquelle les magistrats du parquet, préalablement à d'autres mesures répressives éventuelles, essaient d'abord de transmettre ce genre de dossier aux services de médiation pénale, qui feront appel aux services spécialisés locaux pour essayer de résoudre le conflit. Pour citer un exemple, dans un arrondissement comme Charleroi, 10% des familles dans lesquelles des faits de violence sont connus sont suivis dans le cadre d'une médiation pénale.

– En ce qui concerne les statistiques, celles-ci sont très difficiles à obtenir, d'une part en raison de la nomenclature actuelle des infractions (les coups et blessures entre époux ne sont pas enregistrés de manière différente des autres faits de violence) et d'autre part parce que seul un petit nombre de faits suscitent l'intervention de la police et la rédaction d'un procès-verbal. Dans certains parquets, ces dossiers ont néanmoins été rassemblés dans les mains des magistrats chargés de la protection de la jeunesse, en vue de créer une véritable « section famille ». A titre d'exemple, les violences physiques entre époux représentaient dans l'arrondissement de Charleroi 2.500 dossiers sur un total de 66.000 rentrés au parquet.

– De nombreuses tentatives judiciaires ont été essayées dans le monde afin d'apporter une réponse plus satisfaisante au problème. La plupart n'ont donné aucun résultat, sauf celle essayée à Montréal. Dans le cadre de cette expérience, les assistants des services d'aide aux tribunaux reçoivent systématiquement les victimes des violences avant qu'une décision de poursuites soit prise par le procureur fédéral adjoint. Un rapport d'entretien, structuré autour d'un questionnaire est transmis aux autorités judiciaires et joint au dossier. A la suite de l'introduction de cette mesure, une baisse des faits de violence intra-conjugale a pu être constatée. Il n'est cependant pas établi que celle-ci traduit une baisse réelle de ce type de violence (il n'est pas exclu que la mesure ait encouragé les victimes à ne pas porter plainte).

– Quelle est la plus-value de la législation ? Celle-ci réside essentiellement dans la résolution du problème de la preuve, très difficile dans ce genre de cas. Grâce au projet, la charge de la preuve sera allégée.

– Is de tijd die sinds de feiten is verlopen van invloed op de te nemen beslissing ? Er werd beslist die moeilijkheid niet bij het wetsontwerp te regelen, teneinde aan de rechter een ruime mate van beoordelingsbevoegdheid te laten, aangezien het slachtoffer de echtgenoot vaak een tweede kans wil geven.

– Hoe lang duurt een voorlopige maatregel ? Zulks zal afhangen van de beslissing van ofwel de rechter ofwel de partijen, die de zaak opnieuw bij het gerecht ahangig kunnen maken om voornoemde maatregel te laten wijzigen.

– Waarom bevat het wetsontwerp geen bepalingen inzake echtscheidingen door onderlinge toestemming ? Een dergelijke vorm van echtscheiding kan maar worden uitgesproken als de partijen het over alles eens zijn, inzonderheid over de toewijzing van de gezinswoning.

Dank zij het wetsontwerp zal de rechter aanwijzingen in aanmerking moeten nemen (zelfs al dient de bewijslast altijd te worden geleverd door het slachtoffer), en, indien die aanwijzingen ernstig zijn, de gezinswoning aan het slachtoffer moeten toewijzen, uitzonderlijke gevallen niet te na gesproken. Wel is het zo dat die uitzonderlijke omstandigheden in het wetsontwerp niet nauwkeurig zijn omschreven. De beslissing om dat niet te doen is ingegeven door het oogmerk de rechter de mogelijkheid te bieden in te spelen op de buitengewoon brede waaier aan mogelijke situaties. Door die vrijheid van handelen kan de rechter inzonderheid met de nodige soepelheid optreden ten aanzien van nieuw samengestelde gezinnen, waarin ook rekening moet worden gehouden met het belang van de kinderen die niet uit hetzelfde huwelijk zijn geboren.

Met het wetsontwerp wordt het bovendien mogelijk bij voorrang het geweld (een fout in hoofde van één van de echtgenoten) in aanmerking te nemen; thans vormt de schuld van één van de echtgenoten slechts één van de mogelijke criteria (toekenning van het hoederecht over en van huisvesting van de kinderen; de behoeften met betrekking tot de beroepsactiviteiten van één van de echtgenoten; het initiatief voor de scheiding van het stel enzovoort).

Wat ten slotte de preventie van geweldpleging betreft, herinnert de spreker eraan dat de bevoegdheid terzake hoofdzakelijk bij de gemeenschappen ligt (preventie in de scholen, in de gezondheidszorg, in de sociale diensten).

– L'ancienneté des faits influence-t-elle la décision à prendre ? Il a été décidé de ne pas régler ce problème dans le projet de loi, afin de laisser au juge un large pouvoir d'appréciation et parce que, dans de nombreux cas, la victime décide de laisser une seconde chance à son conjoint ;

– Quelle est la longueur d'une mesure provisoire ? Celle-ci dépendra soit de la décision du juge, soit de celle des parties, qui peuvent faire revenir l'affaire afin de modifier ladite mesure.

– Pourquoi le projet est-il muet sur le cas du divorce par consentement mutuel ? Pour que ce divorce puisse être prononcé, il faut que les parties soient d'accord sur tout, et donc notamment sur l'attribution du logement familial.

Grâce à la loi, et même si la preuve des faits incombera toujours à la victime, le juge devra tenir compte d'indices et, si ceux-ci sont sérieux, attribuer le logement familial à la victime, sauf circonstances exceptionnelles. Il est vrai que la loi en projet ne définit pas ces circonstances exceptionnelles. S'il en a été décidé ainsi, c'est afin de permettre au juge de tenir compte de l'extrême diversité des situations qui peuvent se présenter. Cette liberté d'action permettra notamment au juge d'aborder avec la souplesse nécessaire les cas de ménages recomposés, dans lesquels l'intérêt des enfants non issus du même lit doit également être pris en compte.

La loi permettra également que les violences, qui constituent une faute de l'un des époux, soient prioritairement prises en considération, alors qu'aujourd'hui, la culpabilité de l'un des conjoints n'est qu'un critère parmi d'autres (octroi de la garde et de l'hébergement des enfants, besoins de l'activité professionnelle d'un des époux, initiative de la séparation du couple, etc.).

Enfin, en ce qui concerne la prévention des violences, l'intervenant rappelle que celle-ci relève essentiellement de la compétence des communautés (prévention en milieu scolaire, en milieu sanitaire ou dans les services sociaux).

De vertegenwoordiger van de minister van Werkgelegenheid en Gelijkheid van Kansen voegt daar de volgende toelichtingen aan toe :

– met betrekking tot de slagen en verwondingen uit het verleden zal de vrederechter kunnen beslissen dat inzake slagen en verwondingen verzoening mogelijk is en de gezinswoning niet toe te wijzen aan de echtgenoot of aan de wettelijke samenwonende;

– aangezien de regels inzake preferentiële toewijzing bij de verdeling waarin het Burgerlijk Wetboek voorziet alleen gelden voor de echtgenoten die zijn gehuwd onder het stelsel van gemeenschap van goederen, kon het wetsontwerp alleen een regeling bieden voor die gevallen;

– inzake artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek strekt het wetsontwerp ertoe aan de rechter in kortgeding precies dezelfde bevoegdheden toe te kennen als aan de vrederechter.

Tussen december 2000 en november 2001 hebben de Katholieke Universiteit Leuven en de *Université Libre de Bruxelles*, in opdracht van de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid, een studie over het gerechtelijk beleid inzake geweldpleging binnen het gezin uitgevoerd.

Daarbij lag het meer bepaald in de bedoeling om na te gaan wat het effect is van de wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan.

Het eerste deel omvat een juridische analyse van de wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan.

Het tweede deel geeft een opsomming van de beslissingen die door de rechterlijke autoriteiten worden genomen in het stadium van het onderzoek, van het reglement voor de procesvoering en van het wijzen van het vonnis.

Het derde deel omvat een analyse van de politie-statistieken. In 1999 werd proces-verbaal opgesteld voor 5 806 feiten die onder de noemer «geweld tussen (ge-
wezen) partners» werden gerangschikt.

Het vierde deel geeft de resultaten weer van de gesprekken die met de actoren uit de gerechtelijke wereld en de social-profitsector werden gevoerd. Dossiers die betrekking hebben op geweldpleging tussen partners, worden door het parket niet onder een specifiek notitie-nummer geregistreerd. Dat verklaart waarom de onderzoekers er de voorkeur aan gaven om via inhoudelijke bevraging (interviews) te werk te gaan.

Le représentant du ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances ajoute les précisions suivantes :

– concernant les coups et blessures anciens, le juge de paix pourra décider, qu'ils sont couverts par la réconciliation, ce qui peut constituer une circonstance exceptionnelle et ne pas attribuer le logement familial au conjoint ou au cohabitant légal ;

– les règles d'attribution préférentielles lors du partage étant uniquement prévues dans le Code civil pour les conjoints mariés sous le régime légal, la loi ne pouvait que se limiter à régler ces cas ;

– pour ce qui est de l'article 1280 du Code judiciaire, l'esprit du projet est de donner exactement le même pouvoir au juge des référés qu'au juge de paix.

De décembre 2000 à novembre 2001, la Katholieke Universiteit Leuven et l'Université Libre de Bruxelles ont mené, pour le compte de la vice-première ministre et ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances, une étude sur la politique judiciaire en matière de violence conjugale.

Il s'agissait plus particulièrement d'évaluer l'impact de la loi du 24 novembre 1997 visant à combattre la violence au sein du couple.

La première partie propose une analyse juridique de la loi du 24 novembre 1997 visant à combattre la violence au sein du couple a été faite.

La deuxième partie expose les décisions des autorités judiciaires au stade de l'information, du règlement de procédure et du jugement.

La troisième partie analyse les statistiques policières. En 1999, 5.806 faits ont été verbalisés sous l'intitulé « violence entre (ex)partenaires ».

La quatrième partie présente les résultats des entretiens menés avec les acteurs du monde judiciaire et associatif. Les dossiers de violence au sein du couple n'étant pas enregistrés sous une notice spécifique au sein des parquets, les chercheurs ont en effet choisi de procéder par enquête qualitative (entretiens).

In hun conclusies wijzen de stellers met name op de volgende punten:

- het is noodzakelijk een specifiek notitienummer toe te wijzen aan de parketdossiers die betrekking hebben op geweldpleging tussen partners;
- zolang de daartoe vereiste middelen uitblijven en zolang geen mentaliteitswijziging bij de rechterlijke autoriteiten plaatsvindt, zullen de magistraten geweldpleging binnen het gezin op het stuk van het strafbeleid niet als prioritair aanmerken;
- het ware aangewezen terzake gespecialiseerde magistraten aan te wijzen;
- de politionele processen-verbaal moeten worden verbeterd;
- het ware nuttig de mogelijkheid te bestuderen om de dossiers samen te voegen die op een zelfde gezin betrekking hebben, teneinde een gecoördineerde behandeling van die dossiers te vergemakkelijken en terzake een algemene situatiebeoordeling mogelijk te maken;
- het valt te overwegen tussen politie en parket te voorzien in een kanaal voor informatiedoorstroming inzake geweldpleging tussen partners;
- strafbemiddeling is een te benutten instrument;
- een aantal wetswijzigingen zijn nodig om beter in te spelen op de realiteit van de geweldpleging tussen partners (herziening van de strafmaat, voorzien in een aantal burgerrechtelijke bepalingen).

De stellers pleiten voor een gecoördineerde totaalbehandeling van geweldpleging tussen partners.

Op verzoek van de minister werden uit de conclusies van die studie praktische conclusies gedistilleerd.

*
* *

In het kader van dat beleid hebben de federale regering en de deelgebieden een nationaal plan uitgewerkt ter bestrijding van geweldpleging binnen het gezin, dat ertoe strekt alle vormen van geslachtsgebonden geweld te veroordelen, alsmede het optreden van de overheid op te nemen in een algemeen preventiebeleid en gelijke-kansenbeleid.

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de aanpak van België vrij vernieuwend is, ook al bestaan andere landen waar maatregelen werden getroffen om de gewelddadige echtgenoot uit de gezinswoning weg te houden.

Dans les conclusions, les auteurs relèvent notamment les points suivants :

- Il est nécessaire d'établir un numéro de notice spécifique pour les dossiers violence au sein du couple des parquets ;
- Faute de moyens, faute d'un changement de mentalité de la part des autorités judiciaires, les magistrats ne font pas figurer la violence au sein du couple parmi les priorités en terme de politique criminelle ;
- Il conviendrait de désigner des magistrats spécialisés ;
- Les P.V. de police doivent être améliorés ;
- Il conviendrait d'étudier la possibilité de joindre les dossiers concernant une même famille, afin de faciliter un traitement coordonné de ces dossiers et permettre une appréciation de la situation dans son ensemble ;
- On pourrait envisager de créer un relais entre la police et le parquet pour la violence au sein du couple ;
- La médiation pénale est un instrument à exploiter ;
- Des modifications législatives devraient intervenir pour mieux prendre en compte la réalité de la violence au sein du couple (revoir la peine, prévoir des dispositions au civil).

Les auteurs plaident pour que la violence au sein du couple connaisse un traitement global et coordonné.

Les conclusions de cette étude ont été converties, sur demande du ministre, en conclusions pratiques.

*
* *

Dans le cadre de cette politique, le gouvernement fédéral et les entités fédérées ont conclu un plan national de lutte contre les violences au sein du couple, qui vise à condamner toutes les formes de violence basées sur le sexe et à inscrire l'action des pouvoirs publics dans une politique générale de prévention et d'égalité entre hommes et femmes.

Il convient enfin de remarquer que l'approche de la Belgique est assez novatrice, même s'il existe d'autres pays dans lesquels des mesures ont été prises qui permettent d'éloigner le conjoint violent du logement familial.

III. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt. Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

De heer Fred Erdman (SPA) dient amendement nr. 5 in, tot vervanging van deze bepaling. Het amendement luidt als volgt:

«Art. 2. — Artikel 410, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 28 november 2000, wordt aangevuld als volgt:

«Bovendien wordt de maximumstraf, in het geval bepaald in artikel 398, eerste lid, verhoogd tot gevangenisstraf van een jaar».».

VERANTWOORDING

1° Wetstechnische verbetering van het voorgestelde artikel.

2° Zoals de toelichting bij het regeringsamendement nr 1 reeds vermeldt kan de onderzoeksrechter slechts een bevel tot aanhouding verlenen voor feiten die een correctionele gevangenisstraf van een jaar tot gevolg hebben. (DOC 50 1693/003, nr. 5)»

De regering dient amendement nr. 1 in, luidend als volgt:

«De woorden «het maximum van de gevangenisstraf verdubbeld worden» vervangen door de woorden «het maximum van de straf verhoogd worden tot een gevangenisstraf van een jaar».

VERANTWOORDING

In artikel 16, § 1, van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis is inderdaad gesteld dat de mogelijkheid om een bevel tot aanhouding te verlenen inzonderheid is beperkt tot de gevallen waarin de feiten een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben.

Overeenkomstig de artikelen 392 en 398 van het Strafwetboek bedraagt de maximumstraf evenwel zes maanden. (DOC 50 1693/002, nr. 1)»

De heer Tony Van Parys (CD&V) dient amendement nr. 12 in, luidend als volgt:

III. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune observation et est adopté à l'unanimité.

Art. 2

M. Fred Erdman (SPA) dépose un amendement n° 5 visant à remplacer cette disposition. Il est libellé comme suit :

« Art. 2. — L'article 410, alinéa 2, du même code, modifié par la loi du 28 novembre 2000, est complété comme suit :

« En outre, dans le cas visé à l'article 398, alinéa 1er, le maximum de la peine est porté à un an d'emprisonnement ». ».

JUSTIFICATION

1° Correction d'ordre légistique.

2° Comme le précise déjà la justification de l'amendement n° 1 du gouvernement, le juge d'instruction ne peut délivrer un mandat d'arrêt que pour les faits qui sont de nature à entraîner un emprisonnement correctionnel d'un an. (DOC 1693/003, n° 5) »

Le gouvernement dépose un amendement n° 1 libellé comme suit :

« Remplacer les mots «le maximum de la peine d'emprisonnement sera doublé» par les mots «le maximum de la peine sera porté à un an d'emprisonnement».

JUSTIFICATION

L'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive prévoit en effet que la possibilité de délivrer un mandat d'arrêt est limitée notamment aux seuls cas où les faits sont de nature à entraîner un emprisonnement correctionnel principal d'un an au moins ou une peine plus grave.

Or, la peine maximum prévue par les articles 392 et 398 du Code pénal est de 6 mois. (DOC 50 1693/002, n° 1) »

M. Tony Van Parys (CD&V) dépose un amendement n° 12 ainsi libellé :

«Art. 2. — Artikel 410, tweede lid, van het Strafwetboek, ingevoegd door de wet van 24 november 1997, wordt aangevuld als volgt:

«Bovendien zal, ingeval de opzettelijke verwondingen of slagen zijn toegebracht overeenkomstig artikel 398, eerste lid, aan de in het vorige lid bedoelde personen, het maximum van de straf worden verhoogd tot een gevangenisstraf van een jaar».

VERANTWOORDING

Ingevolge het voorgestelde artikel 2 zal de verhoging van het maximum van de straf tot een gevangenisstraf van een jaar, niet enkel gelden voor het geval dat er opzettelijke slagen en verwondingen worden toegebracht aan de echtgenoot en/of de levenspartner maar ook aan de bloedverwanten in opgaande lijn.

Gezien de verhoging van de gevangenisstraf enkel zal gelden voor daden die zijn gepleegd op de echtgenoot en/of levenspartner, moet dit alsoz uitdrukkelijk worden verduidelijkt. (ZIE DOC 50 1693/004, nr. 12]»

De amendementen nrs. 1 en 2 worden ingetrokken.

Amendement nr. 5, dat het artikel vervangt, wordt aangenomen met 12 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 3

In artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek wordt een bepaling ingevoegd die oplegt prioritair rekening te houden met de belangen van het slachtoffer van echtelijke gewelddaden. Deze bepaling is zowel van toepassing op de verzoeken die steunen op het eerste als op het tweede lid van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) is van mening dat de eerste zin van het ontworpen artikel 223, tweede lid, overbodig is. Luidens de terzake geldende vaste rechtspraak kan de vrederechter afzonderlijke verblijfplaatsen vaststellen en behoort hij, in al zijn beschikkingen, rekening te houden met de belangen van het kind. Het is dus overbodig om dat nog eens in de wet te herhalen. De spreker dient dan ook amendement nr. 22 in dat er toe strekt deze zin weg te laten.

De vertegenwoordiger van de vice-eerste minister en minister van Arbeid preciseert dat die vermelding er uitdrukkelijk toe strekt de vigerende rechtspraak te bevestigen, maar acht het amendement pertinent.

«Art. 2. — L'article 410, alinéa 2, du Code pénal, inséré par la loi du 24 novembre 1997, est complété comme suit :

« En outre, lorsque les coups sont portés et les blessures sont faites volontairement, au sens de l'article 398, alinéa 1er, aux personnes visées à l'alinéa précédent, le maximum de la peine sera porté à un emprisonnement d'un an. ».

JUSTIFICATION

Conformément à l'article 2 proposé, le maximum de la peine ne sera pas uniquement porté à un emprisonnement d'un an en cas de coups et blessures volontaires envers l'époux et/ou le partenaire, mais aussi en cas de coups et blessures volontaires envers les ascendants.

Étant donné que l'augmentation de la peine d'emprisonnement ne s'appliquera qu'aux actes commis envers l'époux et/ou le partenaire, il importe que cela soit précisé explicitement. (DOC 50 1693/004, n° 12) »

Les amendements n°s 1 et 12 sont retirés.

L'amendement n° 5, qui remplace l'article, est adopté par 12 voix et 2 abstentions

Art. 3

Il est inséré dans l'article 223 du Code civil une disposition imposant de prendre en considération prioritairement les intérêts de la victime de violences conjugales. Cette disposition trouve à s'appliquer aussi bien aux demandes fondées sur le 1er qu'à celles fondées sur le 2ème alinéa de l'article 223 du Code civil.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) estime que la première phrase de l'article 223, alinéa 2, en projet est superflue. Il est de jurisprudence constante que le juge de paix peut fixer des résidences séparées, et qu'il doit dans toutes ses ordonnances tenir compte de l'intérêt des enfants. Il est donc redondant de répéter ceci dans la loi. L'intervenant dépose donc un amendement n° 22 visant à supprimer cette phrase.

Le représentant du Vice-Premier Ministre et ministre de l'Emploi précise que cette mention vise expressément à confirmer la jurisprudence existante, mais que l'amendement est pertinent.

Mevrouw Fientje Moerman (VLD) sluit zich aan bij de heer Bourgeois. Het dient tot niets om evidenties te herhalen.

Voorzitter Fred Erdman (SPA) merkt op dat de in het ontwerp vervatte redactie het risico op een interpretatie *a contrario* inhoudt, waarbij de rechter, voor de toepassing van de overige bepalingen, geen rekening zou hoeven te houden met de belangen van de kinderen.

De heer Tony Van Parys (CD&V) dient amendement nr. 13 in, luidend als volgt:

«In het ontwerpartikel 223, derde lid, de woorden «403 en 405 van het Strafwetboek» vervangen door de woorden «403, 405 of 443 van het Strafwetboek».

VERANTWOORDING

De problematiek van het psychisch geweld (bedreigingen, financiële drooglegging, verwijten, beledigingen, vernederingen, pesterijen) komt niet ter sprake in het wetsontwerp. Nogtans krijgen de teleonthaaldiensten veel oproepen van slachtoffers van dergelijk geweld.

Daarom dient de vrederechter ook psychisch geweld in aanmerking te nemen bij de verschaffing van het genot van de gezinswoning. (DOC 50 1693/004, nr. 13)»

De spreker zou het onrechtvaardig vinden mochten alleen de plegers van fysiek geweld worden bestraft terwijl gehaaidere personen die zich schuldig maken aan diverse vormen van psychisch geweld, onbestraft zouden blijven. De schade die door diverse vormen van psychisch geweld wordt berokkend, is vaak ernstiger dan die welke door fysiek geweld wordt veroorzaakt.

Mevrouw Anne Barzin (MR) vreest dat, zo men gevallen van psychische geweldpleging in aanmerking neemt, dat zal leiden tot tal van betwistingen die gerelateerd zijn aan het bestaan van wederzijdse schuldgronden.

De dames Fientje Moerman (VLD) en *Fauzaya Talhaoui (AGALEV-ECOLO)* zijn van mening dat de goedkeuring van het door de heer Van Parys ingediende amendement tot aanzienlijke complicaties op het stuk van de bewijslast zal leiden.

Mevrouw Jacqueline Herzet (MR) deelt de door de heer Van Parys verwoorde zorg.

De heer Bert Schoofs (VLAAMS BLOK) herhaalt dat hij principieel tegen het ter bespreking voorliggende wetsontwerp gekant is. Hij benadrukt niettemin de noodzakelijke gevolgtrekking die de wetgever daaruit moet maken. Zo hij voor fysieke geweldpleging in een straf voorziet, moet hij voor psychisch geweld een zelfde strafmaatregel instellen.

Mme Fientje Moerman (VLD) se joint à M. Bourgeois. Il ne sert à rien de répéter des évidences.

M. Fred Erdman (SPA), président, fait remarquer que la rédaction contenue dans le projet risque de provoquer une interprétation *a contrario* selon laquelle, pour l'application des autres dispositions, le juge ne serait pas tenu de prendre en compte l'intérêt des enfants.

M. Tony Van Parys (CD&V) dépose un amendement n° 13 ainsi libellé :

«Dans l'article 223, alinéa 3, proposé, remplacer les mots « 403 et 405 du Code pénal » par les mots « 403, 405 ou 443 du Code pénal ».

JUSTIFICATION

Le projet de loi n'aborde pas le problème de la violence psychique (menaces, assèchement financier, reproches, insultes, humiliations, harcèlements). Or, les services de télé-accueil reçoivent de nombreux appels de la part de victimes de ce genre de violences.

Il convient dès lors que le juge de paix prenne également la violence psychique en considération lors de l'attribution de la jouissance de l'habitation familiale. (DOC 50 1693/004, n°13)»

L'intervenant estimerait injuste que seuls soient sanctionnés les auteurs de violence physique alors que les personnes, plus subtiles, qui recourent à diverses formes de violences psychiques resteraient impunies. Pourtant, les dommages causés par les diverses formes de violences psychique sont souvent plus graves que ceux causés par la violence physique.

Mme Anne Barzin (MR) craint que la prise en compte des cas des violences psychiques entraîne de nombreuses contestations liées à l'existence de torts réciproques.

Mmes Fientje Moerman (VLD) et *Fauzaya Talhaoui (Agalev-Ecolo)* estiment que l'adoption de l'amendement de M. Van Parys causerait d'importantes complications en matière de preuve.

Mme Jacqueline Herzet (MR) partage la préoccupation de M. Van Parys

M. Bert Schoofs (Vlaams Blok) rappelle son opposition de principe au projet de loi à l'examen. Mais il insiste sur la nécessaire conséquence dont doit faire preuve le législateur. S'il attribue une sanction à la violence physique, il doit instaurer la même sanction pour la violence psychique.

De vertegenwoordiger van de vice-eerste minister en minister van Arbeid verklaart dat, als men de redenering van de heer Van Parys logisch doortrekt, zulks zou inhouden dat men de echtelijke woonst automatisch hoe dan ook behoort toe te wijzen aan de partij die de echtscheiding verkrijgt. Dat is niet de strekking van het ontwerp: dat behandelt immers geweldpleging binnen het gezinsverband, waarbij altijd daden van fysieke geweldpleging in aanmerking worden genomen.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) vraagt zijn lezing van het wetsontwerp te bevestigen naar luid waarvan de vrederechter over enige speelruimte beschikt om te oordelen of het wenselijk is het ontworpen artikel 223, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek toe te passen.

De vertegenwoordiger van de vice-eerste minister en minister van Arbeid bevestigt die interpretatie.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) dient amendement nr. 2 in, dat een taalkundige strekking heeft en luidt als volgt:

«A) De woorden «behalve bijzondere omstandigheden» schrappen;

B) De woorden «behalve bij bijzondere omstandigheden» invoegen na het woord «indient».

VERANTWOORDING

Uit de Franse tekst blijkt dat deze tegenindicatie die blijkt uit bijzondere omstandigheden, op alle hypothesen slaat en niet alleen op deze waarin er alleen maar ernstige aanwijzingen bestaan. (DOC 50 1693/002, nr. 2)»

De regering dient amendement nr. 6 in, luidend als volgt:

«In het ontwerpartikel 223, derde lid, de woorden «behalve bijzondere» vervangen door de woorden «behalve bij uitzonderlijke».

VERANTWOORDING

Het gaat om een verbetering van een fout in de vertaling. (ZIE DOC 50 1693/004, nr. 6)»

Volgens *de heer Geert Bourgeois (VU&ID)* geeft het in zijn amendement gehanteerde taalgebruik beter de strekking van het wetsontwerp weer dan het regeringsamendement.

De regering dient amendement nr. 7 in, luidend als volgt :

Le représentant du Vice-Premier Ministre et ministre de l'Emploi déclare que le raisonnement de M. Van Parys conduirait, en toute conséquence, à attribuer d'office le domicile conjugal à la partie qui obtient le divorce. Ce n'est pas l'objectif du projet. Celui-ci se situe dans le cadre des violences familiales, pour lesquelles ce sont toujours les violences physiques qui sont prises en considération.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) demande la confirmation de sa lecture du projet selon laquelle le juge de paix dispose d'une marge d'appréciation quant à l'opportunité de faire application des alinéas 2 et 3 en projet de l'article 223 du Code civil.

Le représentant du Vice-Premier Ministre et ministre de l'Emploi confirme cette interprétation.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) dépose un amendement n° 2 d'ordre linguistique ainsi libellé :

« A) supprimer les mots «behalve bijzondere omstandigheden» ;

B) insérer les mots «behalve bij bijzondere omstandigheden» après le mot «indient».

JUSTIFICATION

Il ressort du texte français que la contre-indication relative aux circonstances exceptionnelles porte sur toutes les situations, et pas uniquement sur les situations où il n'existe que des indices sérieux. (DOC 50 1493/002, n° 2) »

Le gouvernement dépose un amendement n° 6 ainsi libellé :

«Dans l'article 223, alinéa 3, proposé, dans la version néerlandaise, remplacer les mots «behalve bijzondere» par les mots «behalve bij uitzonderlijke».

JUSTIFICATION

Il s'agit de corriger une erreur de traduction. (DOC 50 1693/004, n° 6) »

M. Geert Bourgeois (VU&ID) estime que le vocabulaire proposé par son amendement n° 2 reflète mieux l'esprit du projet que celui du gouvernement.

Le gouvernement dépose un amendement n° 7 ainsi libellé :

«In het ontwerpartikel 223, derde lid, de woorden «*zal de echtgenoot die het slachtoffer is*» tussen de woorden «bestaan» en «behalve» invoegen.

VERANTWOORDING

Het gaat om een verbetering van een fout in de vertaling (DOC 50 1693/004, nr. 7)».

De heer Fred Erdman (S.P.A.) merkt op dat de Nederlandse term «bijzonder» naar de Franse term «spécial» verwijst. Op procedureel vlak zou zulks betekenen dat de rechter zich, in zijn beschikking, zou kunnen beperken tot een loutere opsomming van de bijzondere omstandigheden van het geding. Het ligt evenwel in de bedoeling van de regering om afwijkingen tot de echt uitzonderlijke gevallen te beperken.

De heer Tony Van Parys (CD&V) dient amendement nr. 14 in, luidend als volgt:

«In het ontwerpartikel 223, derde lid, de woorden «*behalve bijzondere omstandigheden*», plaatsen na de woorden «*zal de echtgenoot die het slachtoffer is*».

VERANTWOORDING

Noodzakelijke wijziging met oog op tekstduidelijkheid. (DOC 50 1693/004, nr. 14)»

Dezelfde indiener dient amendement nr. 15 in, luidend als volgt:

«Het ontwerpartikel 223, derde lid, aanvullen als volgt:

«*De vrederechter kan de echtgenoot die dergelijke inbreuk heeft gepleegd of heeft gepoogd te plegen tevens verbieden de echtelijke verblijfplaats te betreden of zich herhaaldelijk te begeven in de onmiddellijke woonomgeving van de echtgenoot die het slachtoffer is van de inbreuk, behoudens wanneer deze hiertoe uitdrukkelijk toestemming verleent.*».

VERANTWOORDING

In een relatie van echtelijk geweld spelen macht en controle vanwege de dader een overheersende rol. Het is van groot belang dat de veiligheid van het slachtoffer zo optimaal mogelijk wordt gegarandeerd. De macht en controle van de gewelddadige echtgenoot stoppen immers niet bij het apart wonen. Hij zal zeer vaak het slachtoffer gaan *stalken*. Vermits hij de gezinswoning kent, zal hij het bovendien makkelijk hebben om binnen te breken. Om deze reden is ook een snel optreden van de politiediensten noodzakelijk. (DOC 50 1693/004, nr. 15)»

*
* *

«A l'article 223, alinéa 3, proposé, dans la version néerlandaise, insérer les mots «*zal de echtgenoot die het slachtoffer is*» entre les mots «bestaan» et «behalve».

JUSTIFICATION

Il s'agit de corriger une erreur de traduction (DOC 50 1693/004, n° 7) ».

*M. Fred Erdman (S.P.A.) fait remarquer que le terme néerlandais «*bijzonder*» renvoie au terme français de «*spécial*». Ceci signifierait, sur le plan de la procédure, que le juge pourrait se limiter à énumérer les circonstances particulières de la cause dans son ordonnance. Or, la volonté du gouvernement est de limiter les dérogations aux cas réellement exceptionnels.*

M. Tony Van Parys (CD&V) dépose un amendement n° 14 ainsi libellé :

« Dans le texte néerlandais de l'article 223, alinéa 3, proposé, placer les mots «*behalve bijzondere omstandigheden*», après les mots «*zal de echtgenoot die het slachtoffer is*».

JUSTIFICATION

Cette modification est nécessaire pour la lisibilité du texte. (DOC 50 1693/004, n° 14)»

Le même auteur dépose un amendement n° 15 ainsi libellé :

« Compléter l'article 223, alinéa 3, proposé comme suit :

Le juge de paix peut également interdire à l'époux qui a commis ou qui a tenté de commettre pareille infraction, de pénétrer dans le domicile conjugal ou de se rendre de manière répétée aux abords immédiats du domicile de l'époux victime de l'infraction, sauf si ce dernier l'y autorise explicitement. »

JUSTIFICATION

En cas de violences conjugales, le pouvoir et l'emprise exercés par l'auteur de ces violences jouent un rôle prépondérant. Or, il importe de garantir la sécurité de la victime de manière optimale. En effet, le pouvoir et l'emprise exercés par l'époux violent cessent d'exister lorsque les époux vivent séparément. Très souvent, l'époux harcèle alors sa victime. Dès lors qu'il connaît le domicile conjugal, il peut en outre y pénétrer facilement. Voilà pourquoi il est indispensable que la police puisse intervenir rapidement. (DOC 50 1693/004, n° 15) »

*
* *

Amendement nr. 22 van de heer Bourgeois wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 13 van de heer Van Parys wordt verworpen met 5 tegen 9 stemmen.

Amendement nr. 2 van de heer Bourgeois en amendement nr. 14 van de heer Van Parys worden ingetrokken.

De amendement nrs. 6 en 7 van de regering worden aangenomen met 13 tegen 2 stemmen.

Amendement nr. 15 van de heer Van Parys wordt verworpen met 10 tegen 2 stemmen en 3 onthoudingen.

Het aldus gewijzigde artikel 3 wordt aangenomen met 13 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 4

De heer Tony Van Parys (CD&V) vraagt hoe de strafrechtelijke en de burgerrechtelijke procedures met elkaar te combineren vallen. Gesteld dat de rechter, op grond van ernstige aanwijzingen, de gezinswoning toewijst aan de echtgenoot die het slachtoffer werd van geweldpleging. Wat staat dan te gebeuren zo een strafrechtelijk vonnis de andere echtgenoot achteraf voor diezelfde feiten vrijspreekt?

De situatie is ernstiger dan in het vorige artikel omdat de vrederechter alleen voorlopige maatregelen neemt. Hier gaat het echter om definitieve beslissingen. Hoe kan men die ooit herstellen?

Volgens de vertegenwoordiger van de vice-eerste minister en minister van Arbeid ware het al te buitensporig de beslissing van de burgerlijke rechtbank te laten afhangen van de afloop van de strafprocedure. Dat zou het slachtoffer ertoe verplichten een klacht in te dienen om de veroordeling van zijn echtgenoot te verkrijgen, terwijl het net in de bedoeling ligt om tot een meer humane echtscheidingsprocedure te komen. Daarom vereist de ontworpen tekst alleen ernstige aanwijzingen en geen veroordeling door de strafrechter.

De spreker legt uit dat het verzoek tot toewijzing van de gezinswoning wordt ingewilligd indien de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- de andere echtgenoot werd, bij een beslissing in kracht van gewijsde, veroordeeld voor gewelddaden tegen zijn echtgenoot;
- of er zijn ernstige aanwijzingen van gewelddaden tegen de echtgenoot;
- en de echtscheiding werd uitgesproken in het voordeel van de echtgenoot die het verzoek doet.

L'amendement n° 22 de monsieur Bourgeois est adopté à l'unanimité.

L'amendement n°13 de monsieur Van Parys est rejeté par 5 voix contre 9.

Les amendements n°s 2 de monsieur Bourgeois et 14 de monsieur Van Parys sont retirés.

Les amendements n°s 6 et 7 du gouvernement sont adoptés par 13 voix contre 2.

L'amendement n° 15 de monsieur Van Parys est rejeté par 10 voix contre 2 et 3 abstentions.

L'article 3, tel que modifié, est adopté par 13 voix et 2 abstentions.

Art. 4

M. Tony Van Parys (CD&V) demande comment doivent être combinées les procédures pénale et civile. Si, sur base d'indices sérieux, le juge civil attribue le logement familial au conjoint, victime de violences et que, ultérieurement, un jugement pénal acquitte l'autre conjoint pour ces mêmes faits, que se passe-t-il?

La situation est plus grave qu'à l'article précédent, puisque le juge de paix ne prend que des mesures provisoires. Mais ici, il s'agit de décisions définitives. Comment procéder à une réparation?

Selon le représentant du vice-premier ministre et ministre de l'Emploi, il serait exagéré de subordonner la décision du tribunal civil à l'issue de la procédure pénale. Cela obligerait la victime à porter plainte pour obtenir la condamnation de son conjoint, alors que ce qui est à l'ordre du jour, c'est justement l'humanisation de la procédure de divorce. C'est pour cette raison que le texte en projet n'exige que des indices sérieux et pas une condamnation pénale.

L'intervenant explique qu'il est fait droit à la demande d'attribution du logement familial d'un conjoint si les conditions suivantes sont réunies :

- l'autre conjoint a été condamné pour des faits de violence conjugale par une décision coulée en force de chose jugée.
- ou bien il existe des indices sérieux de violence conjugale ;
- et le divorce a été prononcé en faveur du conjoint qui fait la demande.

De vertegenwoordiger van de minister merkt nog op dat niet vereist wordt dat de echtgenoot die het verzoek doet, de gewelddaden als grond tot echtscheiding ingeroepen heeft. Ook indien de echtscheiding op andere gronden uitgesproken werd, kan op deze bepaling beroep worden gedaan. Tijdens de algemene bespreking werd er reeds op gewezen dat vaak de meest snelle en minst dure procedure wordt gekozen. Vandaar dat de mogelijkheid blijft bestaan om tot op het ogenblik van de definitieve toewijzing, ernstige aanwijzingen van gewelddaden voor te leggen.

De rechter kan met het oog op deze toewijzing het advies inwinnen van het parket, dat hem kan voorlichten over eventuele nog hangende zaken of geseponeerde dossiers.

De heer Tony Van Parys (CD&V) dient amendement nr. 16 in dat ertoe strekt het voordeel van de toewijzing van de gezinswoning uit te breiden tot ontbindingen van huwelijken die gesloten zijn onder een ander dan het wettelijk huwelijksvermogensstelsel.

Hij dient daartoe amendement nr. 16 in dat luidt als volgt:

«Art. 4. — In het Burgerlijk Wetboek wordt een artikel 301ter ingevoegd, luidend als volgt :

«301ter. — § 1. Indien één van de echtgenoten zich tegenover de andere schuldig heeft gemaakt aan een inbreuk op de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403, 405 of 443 van het Strafwetboek, of heeft gepoogd een inbreuk te plegen op de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde wetboek, en deze echtgenoot hiervoor is veroordeeld door een beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan, zal de andere echtgenoot die het slachtoffer is, behalve bijzondere omstandigheden, het genot toegewezen krijgen van de gezinswoning indien hij daartoe het verzoek indient.

Hij zal de gezinswoning tevens toegewezen krijgen indien hij hierom verzoekt wanneer er ernstige aanwijzingen voor dergelijke gedragingen bestaan in hoofde van zijn echtgenoot, in al de gevallen waar de echtscheiding werd uitgesproken tegen deze.

§ 2. De rechtbank kan de echtgenoot die een in § 1 vermelde inbreuk heeft gepleegd of heeft gepoogd te plegen, tevens verbieden de gezinswoning te betreden of zich herhaaldelijk te begeven in de onmiddellijke woon-omgeving van de echtgenoot die het slachtoffer is van de inbreuk, behoudens wanneer deze hiertoe uitdrukkelijk toestemming verleent.».

VERANTWOORDING

Paragraaf 1: De definitieve toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot die het slachtoffer is van geweld van diens

Le représentant du ministre souligne encore qu'il n'est pas exigé que l'époux qui fait la demande ait invoqué les faits de violence comme motif de divorce. Cette disposition peut être invoquée même si le divorce a été prononcé pour d'autres motifs. Au cours de la discussion générale, il a déjà été souligné que c'est souvent la procédure la plus rapide et la moins coûteuse qui est choisie. C'est pourquoi on a maintenu la possibilité de soumettre des indices sérieux d'actes de violence jusqu'au moment de l'attribution définitive.

En vue de cette attribution, le juge peut recueillir l'avis du parquet, qui peut l'informer sur des affaires pendantes ou des dossiers déjà classés.

M. Tony Van Parys (CD&V) présente l'amendement n° 16, qui vise à étendre le bénéfice de l'attribution du domicile familial aux cas de dissolution de mariages conclus sous un régime matrimonial autre que le régime légal.

Il présente à cet effet l'amendement n° 16, qui est libellé comme suit :

« Art. 4. — Un article 301ter, libellé comme suit, est inséré dans le Code civil:

« 301ter. — § 1er. Si l'un des époux a commis à l'encontre de l'autre un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403, 405 ou 443 du Code pénal, ou a tenté de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même code, et que cet époux a été condamné de ce chef par une décision coulée en force de chose jugée, l'époux victime se verra attribuer, sauf circonstances exceptionnelles, la jouissance du logement familial s'il en fait la demande.

Il se verra également attribuer le logement familial s'il en fait la demande, lorsqu'il existe des indices sérieux de tels comportements dans le chef de son époux, dans tous les cas où le divorce a été prononcé contre celui-ci.

§ 2. Le tribunal peut également interdire à l'époux qui a commis, ou tenté de commettre, un fait visé au § 1er, de pénétrer dans le logement familial ou de fréquenter les environs immédiats du logement de l'époux victime de l'infraction, sauf lorsque celui-ci l'y autorise expressément. ».

JUSTIFICATION

1. § 1er : l'attribution définitive du logement familial à l'époux qui est victime de violence de la part de son conjoint ne peut

partner mag niet beperkt blijven tot de gevallen van ontbinding van huwelijken die zijn gesloten onder het wettelijk stelsel maar moet ook mogelijk zijn voor de ontbinding van andere huwelijksvermogensstelsels. Dit werd tevens opgemerkt door de Raad van State.

Om die reden, wordt de bepaling best ingelast in Boek I, Titel VI, Hoofdstuk IV van het Burgerlijk Wetboek, dat de gevolgen van de echtscheiding regelt.

Paragraaf 2: zie vorig amendement.» (DOC 50 1693/004)

Het lid verwijst inzonderheid naar de opmerkingen van de Raad van State in dit verband.

De heer Fred Erdman (SPA), voorzitter merkt op dat de huidige tekst van artikel 1447 alleen op het wettelijk stelsel van toepassing is. Indien de logica van de Raad van State wordt gevolgd, dan moet ook dit artikel gewijzigd worden. Het amendement stelt echter alleen een wijziging voor van artikel 301ter.

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat de voorgestelde uitbreiding kan overwogen worden, maar dat alle implicaties dan moeten onderzocht worden. Dat is niet mogelijk in het kader van het voorliggende wetsontwerp.

Mevrouw *Jacqueline Herzet (MR)* dient amendement nr. 23 in dat als volgt luidt:

«Art. 4 — Artikel 1447, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De rechtbank beslist, met inachtneming enerzijds van de erbij betrokken maatschappelijke en gezinsbelangen, met name het belang van de kinderen, van de veroordeling van de andere echtgenoot door een in kracht van gewijsde gegane beslissing wegens een inbreuk op de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 en 405 van het Strafwetboek of een poging tot het plegen van een inbreuk op de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek en van de behoeften inzake de uitoefening van de beroepsactiviteit en anderzijds van de vergoedings- of vorderingsrechten van de andere echtgenoot.».

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de magistraat uitdrukkelijk de mogelijkheid te bieden rekening te houden met echtelijk geweld bij de toewijzing van het onroerend goed dat als gezinswoning fungeert, zonder daarbij het belang van de kinderen uit het oog te verliezen, noch de behoeften van de voormalige echtgenoten inzake de uitoefening van hun beroepsactiviteit.

Die elementen worden bij wijze van voorbeeld vermeld, maar de indieners vinden het vanzelfsprekend dat de recht-

être limitée aux cas de dissolution des mariages conclus sous le régime légal, mais doit également être possible en cas de dissolution des autres formes de régime matrimonial. Le Conseil d'État l'a également souligné.

C'est la raison pour laquelle il serait préférable d'insérer la disposition dans le livre premier, titre VI, chapitre IV, du Code civil, qui règle les effets du divorce.

2. § 2 : Voir l'amendement précédent. » (DOC 50 1693/004).

Le membre renvoie en particulier aux observations formulées par le Conseil d'État à cet égard.

M. Fred Erdman (SPA), président, fait observer que la version actuelle de l'article 1447 ne s'applique qu'au régime légal. Si l'on suit la logique du Conseil d'État, il convient également de modifier cet article. L'amendement ne propose toutefois qu'une modification de l'article 301ter.

Le représentant du ministre répond que l'on peut envisager l'élargissement de portée proposé, mais qu'il faut dans ce cas en examiner toutes les implications, ce qui n'est pas possible dans le cadre du projet de loi à l'examen.

Mme Jacqueline Herzet (MR) présente un amendement (n° 23, DOC 50 1693/004), libellé comme suit :

«Art. 4. — L'article 1447, alinéa 2, du Code civil, est remplacé par la disposition suivante:

«Le tribunal statue, d'une part, en considération des intérêts sociaux et familiaux en cause, notamment, de l'intérêt des enfants, de la condamnation de l'autre époux par une décision coulée en force de chose jugée du chef d'une infraction aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 et 405 du Code pénal ou d'une tentative d'infraction aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même code et des besoins pour l'exercice de l'activité professionnelle, et d'autre part, des droits de récompense ou de créance au profit de l'autre époux.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à permettre expressément au magistrat de tenir compte de violence conjugale lors de l'attribution de l'immeuble servant au logement de la famille, sans négliger l'intérêt des enfants et les besoins des ex-époux pour l'exercice de leur activité professionnelle.

Ces éléments sont énumérés à titre exemplatif mais il est clair dans l'esprit des auteurs qu'ils doivent être pris en consi-

bank ze bij voorrang in aanmerking neemt. De magistraat moet een zekere beoordelingsbevoegdheid behouden, om te voorkomen dat de gemeenschappelijke goederen onbillijk worden verdeeld.

Het amendement herstelt overigens de inachtneming van de regel die bepaalt dat de strafrechtelijke procedure voorrang heeft op de burgerlijke. Het is beter in dit artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek niet af te wijken van artikel 1353 van hetzelfde Wetboek. Dat artikel regelt de vermoedens die niet bij de wet zijn ingesteld als de rechtbank niet bij voorraad uitspraak doet.» (DOC 50 1693/004)

Het lid wenst ook te vernemen in hoeverre de voorgestelde wetswijziging compatibel is met de evolutie naar een schuldloze echtscheiding. Deze wet, en het voorgestelde artikel 4 in het bijzonder, kan tot gevolg hebben dat er meer zal gekozen worden voor een procedure op grond van feiten.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) is het met deze opmerking eens. Hij merkt op dat ingevolge deze bepaling, bij de verdeling, dus nadat de echtscheiding uitgesproken werd, nog een belangrijke discussie geopend wordt die niet noodzakelijk aan de orde was tijdens de procedure ten gronde.

De heer Fred Erdman (SPA), voorzitter is dezelfde mening toegedaan. De voorgestelde bepaling is te ruim opgevat. Hij verwijst naar de hypothese waarbij de echtscheiding tegen beide echtgenoten werd uitgesproken. Beide «schuldige» partijen kunnen dan bij de definitieve toewijzing geconfronteerd worden met één of meerdere processen-verbaal betreffende gewelddaden. Bij een echtscheiding op grond van twee jaar feitelijke scheiding wordt de echtgenoot die de echtscheiding aanvraagt, per definitie als «schuldige» aangewezen. Op grond van voorliggend artikel kan hij bij de verdeling geconfronteerd worden met processen-verbaal of getuigenverklaringen die gewelddaden aantonen en het verzoek tot toewijzing van de gezinswoning moeten staven.

De spreker vraagt dat men zich zou bezinnen over deze verregaande implicaties. Hij meent dat het voordeel van de toewijzing van de gezinswoning moet beperkt worden tot de echtscheiding die geheel of gedeeltelijk op grond van gewelddaden werden verkregen. Indien dat niet het geval is en de echtgenoot de echtscheiding op een andere grond verkreeg, bijvoorbeeld overspel, dan moeten de gewelddaden blijken uit een gerechtelijke beslissing met kracht van gewijsde.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) gaat hierop door. Hij vreest dat de mogelijkheid om op grond van ernstige aanwijzingen de toewijzing van de gezinswoning te vragen, de procedure ook aanzienlijk zal verlengen.

dération de manière prioritaire par le tribunal. Un certain pouvoir d'appréciation du magistrat doit être maintenu en vue d'éviter qu'une iniquité résulte du partage de la communauté.

De plus, l'amendement rétablit le respect de la règle qui prévoit que le criminel tient le civil en état. Il est préférable de ne pas apporter de dérogation dans le Code civil à l'article 1353 du même code qui règle les présomptions qui ne sont point établies par la loi, lorsque le tribunal ne statue pas au provisoire.»

La membre souhaite savoir dans quelle mesure la modification de loi proposée est compatible avec une évolution vers un divorce sans faute. Cette loi, en particulier l'article 4 proposé, peut avoir pour effet que l'on optera davantage pour une procédure pour cause déterminée.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) se rallie à cette observation. Il fait observer que cette disposition fait naître, lors du partage, et donc après que le divorce a été prononcé, une importante discussion qui n'était pas nécessairement envisagée au cours de la procédure pour cause déterminée.

M. Fred Erdman (SPA), président, partage la même opinion. La disposition proposée est trop large. Il cite l'hypothèse où le divorce a été prononcé contre les deux époux. Dans ce cas, les deux parties «fautives» peuvent être confrontées, lors de l'attribution définitive, à un ou plusieurs procès-verbaux relatifs à des actes de violence. Dans le cas d'un divorce pour cause de séparation de fait de deux ans, l'époux qui demande le divorce est, par définition, considéré comme le «fautif». Aux termes de l'article précité, il peut être confronté, lors du partage, à des procès-verbaux ou des témoignages qui attestent les actes de violence et qui corroborent la demande d'attribution du logement familial.

L'intervenant demande que l'on réfléchisse sur ces implications, lourdes de conséquences. Il estime que l'avantage de l'attribution du logement familial doit se limiter au divorce obtenu partiellement ou entièrement pour cause de violence. Si tel n'est pas le cas et que l'époux obtient le divorce pour d'autres motifs, tels que l'adultère, les actes de violence doivent alors ressortir d'une décision judiciaire ayant force de chose jugée.

Renchérissant sur ces propos, *M. Geert Bourgeois (VU&ID)* craint que la possibilité de demander l'attribution du logement familial sur la base d'indices sérieux de violence conjugale n'allonge considérablement la procédure.

Alvorens te beslissen zal de rechter bijkomende getuigen moeten horen en het advies van het openbaar ministerie inwinnen. Dat advies wordt niet *ex officio* gegeven. Indien het voorstel van de voorzitter gevolgd wordt dan worden nog alleen de aanwijzingen aanvaard die door de rechter ten gronde, in aanmerking werden genomen. Voorts meent het lid dat de voorgestelde bepaling ook kan leiden tot bijkomende procedures. Indien de rechter niet instemt met de ernstige aanwijzingen die ingeroepen worden, dan kan de echtgenoot die ze inroept nog in beroep gaan of rechtstreeks correctioneel dagvaarden om alsnog het bewijs aan te brengen.

De vertegenwoordiger van de minister meent dat dit aspect niet mag overdreven worden. De toewijzing van de gezinswoning is niet in die mate een voordeel dat het interessant wordt om de procedure te verlengen of om correctioneel te dagvaarden. De echtgenoot aan wie de gezinswoning wordt toegewezen dient immers een opleg te betalen. Voorts vreest hij dat het voorstel van de voorzitter er zal toe leiden dat de er meer procedures tot echtscheiding zullen aangevat worden op grond van geweld daden. Deze procedures zijn over het algemeen langer en dus ook duurder dan bijvoorbeeld een echtscheiding op grond van overspel.

De heer Fred Erdman (SPA), voorzitter repliceert dat de opleg in de praktijk minder groot is dan men zou denken. Op dit bedrag worden steeds allerlei compensaties toegepast.

De heer Tony Van Parys (CD&V) meent eveneens dat met de verdeling het eindstadium van de procedure bereikt is en dat het bijgevolg niet meer mogelijk is om deze definitieve rechterlijke beslissing te steunen op ernstige aanwijzingen van geweld daden. Indien deze aanwijzingen achteraf niet gegrond blijken te zijn is de toewijzing een feit waarop niet meer kan teruggekomen worden.

Hij dient amendement nr. 26 in dat als volgt luidt:

«In het ontwerp artikel 1447, tweede lid, tweede zin, de woorden «of indien er tegen hem ernstige aanwijzingen» weglaten.

VERANTWOORDING

Er dient te worden vermeden dat een echtgenoot de gezinswoning definitief krijgt toegewezen op grond van ernstige aanwijzingen van echtelijke geweld die naderhand niet gegrond blijken.» (DOC 50 1693/004).

Avant de se prononcer, le juge devra entendre d'autres témoins et recueillir l'avis du ministère public, qui n'est pas rendu d'office. Si l'on suit la proposition du président, seuls seront encore admis les indices que le juge de fond a pris en considération. Le membre estime en outre que la disposition proposée peut également donner lieu à des procédures supplémentaires. Si le juge n'accepte pas les indices sérieux invoqués, le conjoint qui les invoque peut encore aller en appel ou procéder à une citation directe devant le tribunal correctionnel afin d'en apporter encore la preuve.

Le représentant du ministre estime qu'il ne faut pas exagérer l'importance de cet élément. L'attribution du logement familial ne constitue pas un avantage tel qu'il justifie un allongement de la procédure ou une citation devant le tribunal correctionnel. Le conjoint qui se voit attribuer le logement familial doit en effet payer une soulte. L'intervenant craint par ailleurs que la proposition du président n'entraîne une hausse du nombre de procédures de divorce pour actes de violence. Celles-ci sont généralement plus longues et, partant, plus coûteuses qu'un divorce pour cause d'adultère, par exemple.

M. Fred Erdman, président, répond que, dans la pratique, la soulte est moins élevée qu'on ne le penserait. On applique en effet toujours à ce montant toutes sortes de compensations.

M. Tony Van Parys (CD&V) estime également que le partage constitue le stade ultime de la procédure et qu'il n'est par conséquent plus possible de fonder cette décision judiciaire définitive sur des indices sérieux d'actes de violence. Même si ces indices s'avèrent par la suite non fondés, l'attribution est un fait sur lequel il n'est plus possible de revenir.

Il présente dès lors un amendement (n° 26, DOC 50 1693/004), libellé comme suit :

«Dans le texte proposé, remplacer les mots « du chef de laquelle soit l'autre époux » par les mots « du chef de laquelle l'autre époux » et supprimer les mots « soit il existe contre lui des indices sérieux de tels comportements, ».

JUSTIFICATION

Il faut éviter qu'un époux se voie définitivement attribuer le logement familial sur la base d'indices sérieux de violence conjugale qui se révéleraient après coup infondés.»

Tot besluit van deze discussie dient de regering amendement nr. 27 in dat rekening houdt met de opmerkingen van de leden en de draagwijdte van het voorgestelde artikel beperkt.

Amendement nr. 27 luidt als volgt:

«Art. 4. — Artikel 1447, tweede lid van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 juli 1976, wordt aangevuld als volgt:

«Behoudens uitzonderlijke omstandigheden wordt het verzoek ingewilligd dat uitgaat van de echtgenoot die slachtoffer is van een overtreding van de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek of van een poging tot overtreding van de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek, hetzij wanneer de andere echtgenoot uit dien hoofde is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing, hetzij wanneer de beslissing dat de echtscheiding uitspreekt geheel of gedeeltelijk op die feiten is gegrond.»».

VERANTWOORDING

Het amendement wil tegemoet komen aan een van de bemerkingen die naar voren zijn gekomen tijdens de bespreking in de Commissie voor de Justitie: rekening houdend met het feit dat de voorkeurtoewijzing van de gezinswoning na het echtscheidingsvonnis een definitief karakter bezit, dit in tegenstelling tot de andere hypothesen, lijkt het wenselijk die voorkeurtoewijzing voor te behouden voor de gevallen waarin de veroordeling van de echtgenoot die zich schuldig heeft gemaakt aan partnergeweld uit dien hoofde kracht van gewijsde heeft verkregen, of voor de gevallen waarin het echtscheidingsvonnis minstens voor een deel gebaseerd is op die feiten van partnergeweld.» (DOC 50 1693/005)

Amendement nr 8 van de regering, dat een verbetering van de Nederlandse tekst beoogde, wordt zonder voorwerp nu het volledige artikel wordt vervangen.

De heer Fred Erdman, SP.A (voorzitter) stelt vast dat het regeringsamendement ertoe strekt dat bij de definitieve verdeling ingegaan wordt op het verzoek tot toewijzing van de gezinswoning uitgaande van een echtgenoot:

- indien de andere echtgenoot, bij een in kracht van gewijsde gegane veroordeling, veroordeeld werd voor feiten die vermeld worden in de opgegeven artikelen;
- of indien de echtscheiding geheel of gedeeltelijk werd uitgesproken op grond van deze feiten;
- en de echtscheiding werd uitgesproken in het voordeel van de echtgenoot die het verzoek doet.

De voorzitter vestigt er nog de aandacht op dat, voor wat de tweede hypothese betreft, er geen voorafgaande strafrechtelijke veroordeling moet zijn. De feiten kunnen aangetoond worden aan de hand van stukken of

Pour conclure cette discussion, le gouvernement présente l'amendement n° 27, qui tient compte des observations des membres et limite la portée de l'article proposé.

L'amendement n° 27 est libellé comme suit :

«Art. 4. — L'article 1447, alinéa 2, du Code civil, inséré par la loi du 14 juillet 1976, est complété comme suit :

«Il est fait droit, sauf circonstances exceptionnelles, à la demande formulée par l'époux qui a été victime d'une infraction aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal ou d'une tentative d'infraction aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code, soit lorsque l'autre époux a été condamné de ce chef par une décision coulée en force de chose jugée et que le divorce a été prononcé contre lui, soit lorsque la décision prononçant le divorce est fondée en tout ou en partie sur ces faits.»».

JUSTIFICATION

L'amendement a pour objectif de rencontrer l'une des observations ressortant de la discussion devant la Commission de la Justice : compte tenu du fait que l'attribution préférentielle du logement familial après le prononcé du divorce présente, à la différence des autres hypothèses, un caractère définitif, il paraît préférable de réserver cette attribution préférentielle aux cas dans lesquels l'époux auteur des violences conjugales a fait l'objet d'une condamnation coulée en force de chose jugée du chef de celles-ci, ou aux cas dans lesquels le jugement qui prononce le divorce se fonde au moins pour partie sur ces faits de violence conjugale.» (DOC 50 1693/005).

L'amendement n° 8 du gouvernement, qui visait à améliorer le texte néerlandais, devient sans objet, puisque l'ensemble de l'article est remplacé.

M. Fred Erdman (SP.A.), président, constate que l'amendement du gouvernement vise à ce que, lors du définitif, il soit fait droit à la demande d'attribution du logement familial formulée par un époux :

- si l'autre époux a été condamné par une décision coulée en force de chose jugée pour des faits mentionnés dans les articles cités ;
- ou si le divorce a été prononcé en tout ou en partie sur la base de ces faits ;
- et si le divorce a été prononcé à l'avantage de l'époux qui formule la demande.

Pour ce qui concerne la deuxième hypothèse, le président attire encore l'attention sur le fait qu'aucune condamnation pénale antérieure n'est nécessaire. La preuve des faits peut être faite par des documents ou

getuigenissen die in aanmerking werden genomen door de rechter die de echtscheiding heeft uitgesproken.

Hij merkt ook op dat deze bepaling, die in artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek wordt ingevoegd geen aanvulling kan zijn van het tweede lid van dat artikel waarin de algemene principes worden vastgelegd die de rechtbank moeten leiden bij de beoordeling van zijn beslissing.

De voorgestelde aanvulling beoogt een nadere precisering van de regel die in het eerste lid wordt vastgelegd en moet dus, na deze bepaling worden ingevoegd.

Zodoende wordt ook ingegaan op amendement nr 23 van mevrouw Herzet waarin voorgesteld wordt dat de rechter zou rekening houden met de maatschappelijke en de gezinsbelangen. Deze algemene regel wordt immers verwoord in het volgende lid. Door het amendement in te voegen voor die bepaling, is het duidelijk dat de algemene regel er op van toepassing is. De inleidende zin van het amendement moet dus technisch worden aangepast.

*
* *

De amendementen nrs. 16 en 23 worden ingetrokken.
Amendement nr. 27 van de regering wordt aangenomen met 13 stemmen en 1 onthouding en vervangt artikel 4.

De amendementen nrs. 26 en 8 komen bijgevolg te vervallen.

Art. 4bis

Mevrouw *Jacqueline Herzet* (MR) dient amendement nr. 24 in dat de invoeging beoogt van een artikel 4bis luidend als volgt :

«Art. 4bis. — *In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1456bis ingevoegd, dat luidt als volgt:*

«Art. 1456bis. — *De bepalingen zoals bedoeld in de artikelen 1445 tot 1449 zijn van toepassing op het bij overeenkomst gewijzigd wettelijk stelsel.*».

VERANTWOORDING

Het stelsel zoals bedoeld in artikel 1447 dat zou worden gewijzigd door de wet tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van geweldsdaden vanwege zijn partner, moet ook van toepassing zijn op de bij overeenkomst gewijzigde stelsels.» (DOC 50 1693/002)

par des témoins qui ont été pris en considération par le juge qui a prononcé le divorce.

Il fait également observer que cette disposition qui est insérée dans l'article 1447 du Code civil ne peut pas compléter l'alinéa 2 de cet article, qui fixe les principes généraux sur lesquels le tribunal doit se baser pour prendre sa décision.

L'ajout proposé vise à préciser la règle qui est fixée à l'alinéa 1er, de sorte qu'il doit être inséré à la suite de cette disposition.

Il est ainsi également donné suite à l'amendement n° 23 de Mme Herzet, dans laquelle celle-ci propose que le juge tienne compte des intérêts sociaux et familiaux. Cette règle générale est en effet formulée dans l'alinéa suivant. L'insertion de l'amendement avant cette disposition montre clairement que la règle générale lui est applicable. Il convient donc d'adapter techniquement la phrase introductive de l'amendement.

*
* *

Les amendements n°s 16 et 23 sont retirés.
L'amendement n° 27 du gouvernement est adopté par 13 voix et une abstention et remplace l'article 4.

Les amendements n°s 26 et 8 deviennent dès lors sans objet.

Art. 4bis

Mme *Jacqueline Herzet* (MR) présente un amendement (n° 24) tendant à insérer un article 4bis, libellé comme suit :

«Art. 4bis. — *Dans le même code, un article 1456bis est inséré, libellé comme suit :*

«Art. 1456bis. — *Les dispositions prévues aux articles 1445 à 1449 s'appliquent au régime légal modifié par convention.*».

JUSTIFICATION

Le régime prévu à l'article 1447 modifié par la loi visant à l'attribution du logement familial au conjoint ou au cohabitant légal victime d'actes de violence de son partenaire est d'application aux régimes modifiés par convention.» (DOC 50 1693/004).

De vertegenwoordiger van de Vice Eerste minister en minister van Gelijke Kansenbeleid verwijst naar zijn antwoord op amendement nr. 16 van de heer Van Parys (zie artikel 4). De uitbreiding die door mevrouw Herzet wordt voorgesteld kan onderzocht worden in overleg met de minister van Justitie.

Het amendement wordt verworpen met 3 tegen 2 stemmen en 10 onthoudingen.

Art. 5

Deze bepaling betreft de wettelijk samenwonenden en stemt overeen met artikel 3, dat geldt voor gehuwden.

Mevrouw Fientje Moerman (VLD) merkt op dat het woord «*jouissance*» in de Nederlandse tekst als «*gebruik*» wordt vertaald. Zij stelt voor om de terminologie eenvormig te maken en, zoals in de Nederlandse tekst van artikel 3, het woord «*genot*» te gebruiken.

De regering dient twee amendementen in om bijkomende tekstcorrecties in de Nederlandse tekst aan te brengen.

De amendementen nrs. 9 en 10 luiden als volgt:

«In het ontwerpartikel 1479, vijfde lid, de woorden «*behalve uitzonderlijke*» vervangen door de woorden «*behalve bij uitzonderlijke*».

VERANTWOORDING

Het gaat om een verbetering van een vertaalfout.

In het ontwerpartikel 1499, vijfde lid, de woorden «*het daartoe het verzoek indient*» vervangen door de woorden «*hij daartoe het verzoek indient*».

VERANTWOORDING

Het gaat om een verbetering van een vertaalfout.» (DOC 50 1693/004)

Amendement nr. 17 van de heer Van Parys beoogt eveneens een aantal verbeteringen aan de Nederlandse tekst. Het amendement luidt als volgt :

«A) In het ontwerpartikel 1479, vijfde lid, de volgende wijzigingen aanbrengen: de woorden «*398 tot 410*» vervangen door de woorden «*398 tot 400, 402, 403, 405 of 443*»;

Le représentant de la vice-première ministre et ministre de la Politique de l'égalité des chances renvoie à la réponse qu'il a donnée lors de la discussion de l'amendement n° 16 de M. Van Parys (voir article 4). L'extension proposée par Mme Herzet peut être examinée en concertation avec le ministre de la Justice.

L'amendement est rejeté par 3 voix contre 2 et 10 abstentions.

Art. 5

Cette disposition concerne les cohabitants légaux et est identique à celle prévue à l'article 3 en ce qui concerne les couples mariés.

Mme Fientje Moerman (VLD) fait observer que le mot «*jouissance*» a été traduit par le mot «*gebruik*» en néerlandais. Dans un souci d'uniformité de la terminologie, elle propose d'utiliser, tout comme dans le texte néerlandais de l'article 3, le mot «*genot*».

Le gouvernement présente deux amendements (n°s 9 et 10) tendant à apporter des corrections d'ordre linguistique dans le texte néerlandais. Ces amendements sont libellés comme suit :

«A l'article 1479, alinéa 5, proposé, dans la version néerlandaise, remplacer les mots «*behalve uitzonderlijke*» par les mots «*behalve bij uitzonderlijke*».

JUSTIFICATION

Il s'agit de corriger une erreur de traduction.

A l'article 1479, alinéa 5, proposé, dans la version néerlandaise, remplacer les mots «*het daartoe het verzoek indient*» par les mots «*hij daartoe het verzoek indient*».

JUSTIFICATION

Il s'agit de corriger une erreur de traduction.» (DOC 50 1693/004).

L'amendement n° 17 de M. Van Parys tend également à apporter un certain nombre de corrections au texte néerlandais. Cet amendement est libellé comme suit :

«Dans le texte proposé, apporter les modifications suivantes :

A) remplacer les mots «*398 à 410*» par les mots «*398 à 400, 402, 403, 405 ou 443*» ;

B) de woorden «Strafrechtboek» vervangen door de woorden «*Strafwetboek*»;

C) de woorden «behalve uitzonderlijke omstandigheden», vervangen door de woorden «, *behalve bijzondere omstandigheden*,».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel vermeldt nog de strafrechtelijke inbreuken die waren vermeld in het voorontwerp van wet maar die in het ontwerp zelf zijn gewijzigd voor wat betreft de artikelen 3, 4 en 6. Een gelijkaardige toepassing dringt zich op voor artikel 5.

Ook de vermelding van artikel 443 van het Strafwetboek dient te worden opgenomen om slachtoffers van psychisch geweld te beschermen (zie amendement nr. 13).

De bewoordingen «bijzondere omstandigheden» in de andere artikelen en «uitzonderlijke omstandigheden» in artikel 5, moeten worden gelijkgeschakeld.» (DOC 50 1693/004)

De regering en de commissie stemmen in met de tekstverbetering voorgesteld onder littera B van het amendement. De verbetering voorgesteld onder C overlapt met het regeringsamendement nr. 9.

Dat is eveneens het geval voor de verbetering die voorgesteld wordt door de heer Geert Bourgeois (VU&ID) in zijn amendement nr. 3.

Beide amendementen worden ingetrokken ten voordele van het regeringsamendement.

De heren Verherstraeten en Van Parys (CD&V) dienen ten slotte amendement nr. 18 in dat luid als volgt :

«Het ontwerpartikel 1479, vijfde lid, aanvullen als volgt:

«*De vrederechter kan de partij die dergelijke inbreuk heeft gepleegd of heeft gepoogd te plegen tevens verbieden de gemeenschappelijke verblijfplaats te betreden of zich herhaaldelijk te begeven in de onmiddellijke woon-omgeving van de partner die het slachtoffer is van de inbreuk, behoudens wanneer deze hiertoe uitdrukkelijk toestemming verleent.*».

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 15. (DOC 50 1693/0042).

De vertegenwoordiger van de Vice Eerste minister en minister van Gelijke Kansenbeleid merkt nog op dat het artikel technisch moet verbeterd worden. De verwijzingen naar de artikelen van het Strafwetboek zijn correct in de Franse tekst maar niet in de Nederlandse tekst. Dat moet verbeterd worden.

B) dans le texte néerlandais, remplacer le mot « *Strafrechtboek* » par le mot « *Strafwetboek* » ;

C) dans le texte néerlandais, remplacer les mots « *behalve uitzonderlijke omstandigheden* » par les mots « , *behalve bijzondere omstandigheden*, ».

JUSTIFICATION

L'article en projet cite encore des infractions pénales qui étaient mentionnées dans l'avant-projet de loi, alors que, dans le projet même, cette mention a été modifiée en ce qui concerne les articles 3, 4 et 6. Une modification similaire s'impose donc à l'article 5.

La mention de l'article 443 du Code pénal doit également être ajoutée, afin de protéger les victimes de violence psychique (voir amendement n° 13).

À l'article 5, les mots « *uitzonderlijke omstandigheden* » doivent être remplacés par les mots « *bijzondere omstandigheden* », car ceux-ci sont utilisés dans les autres articles.» (DOC 50 1693/004).

Le gouvernement et la commission marquent leur accord sur la correction de texte proposée au littera B de l'amendement. La correction proposée au littera C fait double emploi avec celle que tend apporter l'amendement n° 9 du gouvernement.

Tel est également le cas de la correction proposée par M. Geert Bourgeois (VU&ID) dans son amendement n° 3.

Les deux amendements sont retirés au profit de l'amendement du gouvernement.

MM. Verherstraeten et Van Parys (CD&V) présentent l'amendement n° 18, libellé comme suit:

«Compléter l'article 1479, alinéa 5, proposé, comme suit :

« *Le juge de paix peut également interdire à la partie qui a commis ou a tenté de commettre une telle infraction de pénétrer dans la résidence commune ou de se rendre à plusieurs reprises dans l'environnement immédiat du partenaire victime de l'infraction, sauf si celui-ci y consent de manière expresse.* »

JUSTIFICATION

Voir amendement n° 15.(DOC 50 1693/004).

Le représentant de la vice-première ministre et ministre de la Politique de l'Égalité des chances fait observer qu'il convient d'apporter des corrections techniques à l'article. Les renvois aux articles du Code pénal sont corrects dans le texte français, mais ne le sont pas dans le texte néerlandais. Ces erreurs doivent être corrigées.

*
* *

De amendementen nrs. 17 en 3 worden ingetrokken.
De amendementen nrs. 9 en 10 van de regering worden achtereenvolgens aangenomen met 11 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 18 van de heer Van Parys wordt verworpen met 10 tegen 3 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 5, zoals gewijzigd, wordt aangenomen met 11 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 6

Dit artikel strekt ertoe de wijzigingen die deze wet aanbrengt ook van toepassing te maken op de procedure voor de rechter in kort geding.

De heer Geert Bourgeois (VU&ID) en de heer Tony Van Parys (CD&V) hebben respectievelijk de amendementen nrs. 4 en 20 ingediend om een verbetering aan te brengen in de Nederlandse tekst.

De regering stelt bij amendement nr. 11 eveneens een tekstverbetering voor.

De amendementen luiden als volgt:
«De Nederlandse tekst wijzigen als volgt:

A) De woorden «behalve bijzondere omstandigheden» schrappen;

B) De woorden «*behalve bij bijzondere omstandigheden*» invoegen na het woord «indient».

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 2.» (DOC 50 1693/002 – nr. 4)

«In het ontwerpartikel 1280, zevende lid, de woorden «zal de echtgenoot die het slachtoffer is» aanvullen met de woorden «*,behalve bijzondere omstandigheden,*».

VERANTWOORDING

Noodzakelijke wijziging met oog op tekstduidelijkheid.» (DOC 50 1693/004 – nr. 20)

«In het ontwerpartikel 1280, zevende lid, de woorden «behalve bijzondere» vervangen door de woorden «*behalve bij uitzonderlijke*».

*
* *

Les amendements n°s 17 et 3 sont retirés.
Les amendements n°s 9 et 10 du gouvernement sont successivement adoptés par 11 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 18 de M. Van Parys est rejeté par 10 voix contre 3 et une abstention.

L'article 5, ainsi modifié, est adopté par 11 voix et 4 abstentions.

Art. 6

Cet article vise à étendre l'application des modifications apportées par cette loi à la procédure devant le juge des référés.

M. Geert Bourgeois (VU&ID) et M. Tony Van Parys (CD&V) ont respectivement présenté les amendements n° 4 et n° 20, en vue d'améliorer le texte néerlandais.

Dans son amendement n° 11, le gouvernement propose également d'améliorer le texte.

Les amendements sont libellés comme suit :
«Apporter les modifications suivantes dans le texte néerlandais :

A) supprimer les mots «*behalve bijzondere omstandigheden*» ;

B) insérer les mots «*behalve bij bijzondere omstandigheden*» après le mot «*indient*».

JUSTIFICATION

Voir amendement n° 2.» (DOC 50 1693/002 – n° 4)

«Dans le texte néerlandais de l'article 1280, alinéa 7, proposé, placer les mots « , behalve bijzondere omstandigheden, » après les mots « *zal de echtgenoot die het slachtoffer is* ».

JUSTIFICATION

Voir amendement n° 14.» (DOC 50 1693/004 – n° 20)

«A l'article 1280, alinéa 7, proposé, dans la version néerlandaise, remplacer les termes «behalve bijzondere» par les termes «*behalve bij uitzonderlijke*».

VERANTWOORDING

Het gaat om een verbetering van een fout in de vertaling.» (DOC 50 1693/004)» (DOC 50 1693/004 – nr. 11)

De heer Van Parys dient amendement nr. 19 in, luidend als volgt :

«In het ontwerpartikel 1280, zevende lid, de woorden «403 en 405 van het Strafwetboek» vervangen door de woorden «403, 405 of 443 van het Strafwetboek».

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 13. (DOC 50 1693/004)

De heren Servais Verherstraeten en Tony Van Parys (CD&V) dienen amendement nr. 21 in (DOC 50 1693/004).

Het ontwerpartikel 1280, zevende lid, aanvullen als volgt:

«*De rechtbank kan de echtgenoot die dergelijke inbreuk heeft gepleegd of heeft gepoogd te plegen tevens verbieden de echtelijke verblijfplaats te betreden of zich herhaaldelijk te begeven in de onmiddellijke woonomgeving van de echtgenoot die het slachtoffer is van de inbreuk, behoudens wanneer deze hiertoe uitdrukkelijk toestemming verleent.*».

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 15.

Voor de bespreking van deze amendementen wordt verwezen naar de gelijklopende amendementen (nrs. 13 en 15), bij artikel 3;

*
* *

De amendementen nrs. 4 en 20 van de regering worden ingetrokken.

Amendement nr. 19 van de heer Van Parys wordt verworpen met 10 tegen 5 stemmen.

Amendement nr. 11 van de regering wordt aangenomen met 13 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 21 van de heer Van Parys wordt verworpen met 10 tegen 4 stemmen en 1 onthouding.

Artikel 6, zoals gewijzigd, wordt aangenomen met 10 stemmen en 5 onthoudingen.

Opschrift

Mevrouw Jacqueline Herzet (MR) heeft amendement nr. 25 ingediend om het opschrift van deze wet te wijzigen.

JUSTIFICATION

Il s'agit de corriger une erreur de traduction.» (DOC 50 1693/004 – n° 11)

M. Van Parys présente l'amendement n° 19, libellé comme suit :

«Dans l'article 1280, alinéa 7, proposé, remplacer les mots « 403 et 405 du Code pénal » par les mots « 403, 405 ou 443 du Code pénal ».

JUSTIFICATION

Voir amendement n° 13.» (DOC 50 1693/004)

MM. Servais Verherstraeten et Tony Van Parys (CD&V) présentent un amendement (n° 21, DOC 50 1693/004).

Compléter l'article 1280, alinéa 7, proposé, comme suit :

« *Le tribunal peut également interdire à la partie qui a commis ou a tenté de commettre une telle infraction de pénétrer dans la résidence commune ou de se rendre à plusieurs reprises dans l'environnement immédiat du partenaire victime de l'infraction, sauf si celui-ci y consent de manière expresse.* »

JUSTIFICATION

Voir amendement n° 15.

Pour le commentaire de ces amendements, il est renvoyé aux amendements correspondants (n° 13 et n° 15), à l'article 3.

*
* *

Les amendements n°s 4 et 20 du gouvernement sont retirés.

L'amendement n° 19 de M. Van Parys est rejeté par 10 voix contre 5.

L'amendement n° 11 du gouvernement est adopté par 13 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 21 de M. Van Parys est rejeté par 10 voix contre 4 et une abstention.

L'article 6, ainsi modifié, est adopté par 10 voix et 5 abstentions.

Intitulé

Mme Jacqueline Herzet (MR) présente l'amendement n° 25, visant à modifier l'intitulé de la loi à l'examen.

«De woorden «van gewelddaden» vervangen door de woorden «*van fysieke gewelddaden*».

VERANTWOORDING

Het amendement brengt het opschrift van het wetsontwerp in overeenstemming met de inhoud ervan. Het heeft alleen betrekking op fysiek geweld, niet op psychisch geweld.» (DOC 50 1693/004)

Het amendement wordt eenparig aangenomen.

Het gehele ontwerp, zoals gewijzigd, wordt aangenomen met 9 stemmen en 3 onthoudingen.

De rapporteur,

Martine DARDENNE

De voorzitter,

Fred ERDMAN

Bepalingen die een uitvoeringsmaatregel vereisen :

Geen

«Insérer le mot «*physique*» entre le mot «violence» et les mots «de son partenaire».

JUSTIFICATION

L'amendement met l'intitulé de la loi en concordance avec le contenu du projet qui ne vise que les violences physiques et non psychiques ou morales.» (DOC 50 1693/004).

L'amendement est adopté à l'unanimité.

L'ensemble du projet, ainsi modifié, est adopté par 9 voix et 3 abstentions.

Le rapporteur,

Martine DARDENNE

Le président,

Fred ERDMAN

Dispositions nécessitant une mesure d'exécution :

Néant